

Št. 214

**APRIL
2024**

Časopis za brezdomstvo
in sorodna socialna vprašanja

**PRIPOROČENI
PROSTOVOLJNI PRISPEVEK: 2 EUR**

Polovico dobi član_ica društva.

Št. člana_ice društva:

KRALJI TULICE

Kralji ulice
April 2024

Odgovorni in izvršni urednik

Jean Nikolič

Tehnični urednik in oblikovanje

Chris Hartke

Uredniški odbor

Bojan Dekleva, Maja Vižintin, Špela Razpotnik

Sodelavci uredništva

Tomaž Golob – Taubi, Barbara Jozelj, Žiga Novak, Špela Blatnik,

Diego Menendes, Jure Zebec, Maruša Ivančič

Grafična zasnova

Karlo Medjugorac

Lektoriranje

Mojca Pipan

Ilustracije

CDD20, Miloš Dragojevič, Epengprojects, Leah Artist Mihalič

Ovitek

Prva in zadnja stran: Nada Žgank

Tisk

Tiskarna Vovk

Izdajatelj:

Društvo Kralji ulice ISSN 1854-2654

Prostovoljni prispevek za časopis je 2 EUR.

Celoletni prispevek za naročnike v Sloveniji znaša 36 EUR, v tujini pa 72 EUR. Poština je vključena v ceno.

Naslov uredništva:

Društvo Kralji ulice, Pražakova 6, 1000 Ljubljana

Telefon: 059 022 503

030 323 128 (SMS komentarnica)

E-pošta: urednistvo@kraljiulice.org

Spletna stran: www.kraljiulice.org

Transakcijski račun za prostovoljne prispevke:

SI56 0400 1004 8456 921 odprt pri Nova KBM

PROJEKT PODPIRAJO:

Mestna občina Ljubljana -- Ministrstvo za zdravje -- Mestna občina Maribor

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti -- FIHO

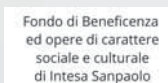
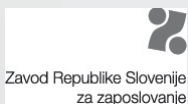
Javni stanovanjski sklad MOL -- Javni medobčinski stanovanjski sklad Maribor

Stanovanjski sklad RS -- Zavod RS za zaposlovanje -- Ministrstvo za javno upravo

Od januarja 2007 je časopis Kralji ulice

član mednarodne mreže cestnih časopisov (INSP).

Mnenja avtorjev in avtoric prispevkov
ne odražajo vselej mnenj uredništva.

Uvodnik:

DEINSTITUCIONALIZACIJA NA POHODU!

Foto: osebni arhiv

Slovenija je zelo institucionalizirana država. V takšnih in drugačnih ustanovah je nastanjenih kar enajst oseb na tisoč prebivalcev, kar je krepko več od evropskega povprečja. To v praksi pomeni, da je podpora v skupnosti marsikdaj rezervirana za ljudi z manj težkimi življenjskimi situacijami. Ko pa se življenje še dodatno zaplete, se navadno namestitev v ustanove, kot so recimo posebni socialnovarstveni zavodi (Hrastovec, Dutovlje, Grmovje, Lukavci in Ponikve) kažejo kot edina možna rešitev.

Pogosto se zgodi, da ob obisku kakšnega izmed prej omenjenih zavodov srečamo ljudi, ki smo jih pred leti spoznali v kakšni nevladni organizaciji, tudi s področja brezdomstva. Ti zavodi namreč ob odsotnosti dobre stanovanjske politike vse bolj rešujejo tudi stanovanjski problem brezdomnih.

V zavodih vse (počitek, delo in prosti čas) poteka pod isto oblastjo, zato jim rečemo tudi »totalne ustanove«. Marsikomu se po sprejemu v zavod okrnijo ali prenehajo stiki s prijatelji in znanci, ostane brez možnosti izbire vsakdanjih stvari (kdaj vstati, kaj jesti ...) in vpliva na svoje življenje.

Te ustanove so škodljive iz etičnih, praktičnih in še kakšnih razlogov, kritike na njihov račun pa se vrstijo že vsaj od šestdesetih let prejšnjega stoletja. Zadnje čase so kritike dobile tudi pravno podlago, saj tovrstne ustanove hudo kršijo pravico do življenja v skupnosti, kot jo zapisuje 19. člen Konvencije o pravicah invalidov, ki jo je Slovenija ratificirala že leta 2008. Od takrat do danes se v tej državi ni zgodilo veliko, da bi ljudem, ki so v ustanovah, omogočili neodvisno življenje v skupnosti. Vzpostavljati so se začele bivalne enote oziroma stanovanjske skupine, ki združujejo manj ljudi (idealno do šest), zavodi pa še naprej obstajajo.

Ministrstvo za solidarno prihodnost je 15. marca letos objavilo *Strategijo Republike Slovenije za deinstitucionalizacijo v socialnem varstvu za obdobje 2024–2034*. Poglavitni cilji strategije so »preobrazba institucij v trdno javno in neprofitno mrežo skupnostnih služb«, »izboljšanje kakovosti storitev v socialnem varstvu« in »preprečevanje institucionalizacije«. Ta korak je pozen, a skrajno pomemben in nujen. Morda je naključje želelo, da so strategijo objavili le nekaj dni po 100. obletnici rojstva italijanskega psihiatra Franca Basaglie, ki je s svojo ekipo v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja zaprl norišnico za 1200 ljudi v bližnjem Trstu in jo preobrazil v oblike skupnostne podpore.

Med udejanjanjem strategije se bo pojavilo nešteto praktičnih vprašanj, ki bodo izvirala iz novih situacij, v katere bodo postavljeni tako trenutni stanovalci ustanov kot tudi zaposleni in njihove organizacije. Pred Slovenijo je torej težka preizkušnja. Če smo kaj izvedeli od dosedanjih poskusov deinstitucionalizacije, je to, da je treba pri njej močno vztrajati. Naj zato pogum odločevalcev ne usahne, ker je sprejetje strategije šele začetek.

Juš Škraban

Kazalo:

- 2 **UVODNIK**
- 4 **DEČEK Z NOVOGORIŠKIH ULIC**
- 5 **BREZDOMKA**
- 7 **POLJE ČASTI**
- 8 **USTVARJA IZ NAJDENIH OBLAČIL**
- 10 **KAKO JE FINSKI USPELO ZMANJŠATI
BREZDOMSTVO**
- 12 **NEKAJ CESTNIH**
- 13 **ANEKDATE IZ PRODAJE**
- 14 **KLOPCA POD SVOBODNIM SONCEM**
- 17 **LITERARNA PRILOGA**
- 21 **SARIN DNEVNIK**
- 22 **SLIŠANJE GLASOV**
- 24 **EVTANAZIJA – ALI STRAŽAR, KDAJ BO NOČ?**
- 25 **KRALJEVI RECENZOR**
- 28 **IZZA REŠETK**
- 30 **MARIBORSKA SCENA**
- 31 **MILOŠEV FOTO KOTIČEK**
- 32 **KRAVŽLJANJE MOŽGANOV**
- 33 **OGLASNA DESKA**
- 34 **NAGRADNA KRIŽANKA**

TO SEM JAZ: VILI

Sem dolgoletni član Kraljev ulice in po več kot desetletju sem se odločil, da se spet pojavim na naslovnici. Življenjske filozofije nimam – živim po normativih kraljev ulice in uživam v dneh, ki so mi preostali v življenju. Vsem kupcem in kupkam časopisa želim veliko uspehov in dobrega branja. Prodajalcem in prodajalkam Kraljev ulice pa želim čim donosnejšo prodajo.

Foto: Nada Žgank

03
KRALJI
ULICE

PRAVILA PONUJANJA ČASOPISA

Ker želimo, da bi pri razširjanju časopisa Kralji ulice lahko sodelovalo čim več ljudi in da bi dosegel čim širši krog bralcev in bralk, je pomembno, da skupaj skrbimo za njegov dober ugled. Člani in članice društva, ki ponujajo časopis, ne predstavljajo le sebe, pač pa celoten projekt Kralji ulice.

Doslej so bili v javnosti zelo dobro sprejeti, mnogi bralci in bralke so pohvalili njihov pristop. Želimo si, da tako ostane tudi v prihodnje, zato člani in članice društva spodbujamo, da se držijo spodnjih pravil in tudi svojega občutka o tem, kako časopis še bolj približati našim bralcem in bralkam.

- Časopis ponujam na miren in nevsiljiv način.
- Drugim članom in članicam društva, ki ponujajo časopis Kralji ulice, izkazujem spoštovanje in se zavedam, da imajo ravno tako pravico do ponujanja časopisa.
- Z drugimi člani in članicami društva se miroljubno dogovarjam glede lokacije ponujanja časopisa.
- Morebitne nesporazume rešujem na miren in spoštljiv način.
- Med ponujanjem časopisa ne uporabljam alkohola in/ali drugih drog.

- Med ponujanjem časopisa omenjam predvideni prostovoljni prispevek in od bralcev in bralk ne pričakujem ničesar več.
- Med ponujanjem časopisa ne beračim.
- Spoštujem odločitev bralcev in bralk, da časopis vzamejo ali ne, in jih k temu nikakor ne silim ali jih drugače neprijetno vznemirjam.
- Med ponujanjem časopisa imam svojo uradno izkaznico društva na vidnem mestu. Številka žiga na časopisu mora biti adekvatna številki na izkaznici društva.
- Zbiranje prispevkov za druge dejavnosti društva je poskus zavajanja bralcev in bralk.

Če se član ali članica društva ne drži pravil ponujanja časopisa, je na to najprej opomnjen_a s strani strokovne delavke oziroma delavca, potem pa lahko začasno ali trajno izgubi pravico do ponujanja časopisa Kralji ulice.

Bralce in bralke prosimo, naj morebitne kršitve sporočijo v uredništvo na telefonsko številko 059 022 503 ali na e-naslov: urednistvo@kraljiulice.org.

DEČEK Z NOVOGORIŠKIH ULIC, 5. del

TRETJA DELOŽACIJA

Ležim v svojem kamiončku in ravno zatisnem oči, ko me zbudijo snopi močnih luči in glasno kričanje skupine ljudi. Pogledam ven in zagledam dvignjene pesti in jezne obraze, ki zrejo vame. Prestrašeno planem z ležišča in jih naslonjen na sedež nemo gledam. Ti ljudje kričijo, vlečejo vrata in jih hočejo na silo odpreti. Še dobro, da sem jih zaklenil, saj bi me zagotovo hudo pretepli. Domislil sem si prikladnega izgovora. Zakričal sem jim nazaj: »Se lahko vsaj oblečem?« Presenečeno zastanejo, utihnejo in začudeno buljijo vame. Naposled se eden izmed njih oglasi: »Čez pol ure smo nazaj, obleci se in izgini. Da te slučajno ne dobimo več tu, ko se vrnemo!« Luči ugasnejo, odidejo.

Naglo sem pobral svoje stvari in odnesel tudi žimnico, ki je bila že prej v kamiončku. V tek sem se pognal kar z njo na glavi. Smešno je mahedrila in na tleh ustvarjala senco nekega nenavadnega letečega stvora. Hotel sem se le čim bolj oddaljiti, zbežati od tam, čim prej izginiti proč od svojega kamiončka, ki mi je do tedaj dajal zatočišče. Bal sem se, da se vrnejo. Tekel sem po ulici kot kokoš brez glave, kar tako, nekam v neznano, in tako prispel do bloka na ulici Gradnikovih brigad. Obstal sem pred vhodom in razmišljal, ali bi vstopil ali ne. Končno sem le odprl vrata in stekel po stopnišču naravnost gor do podstrešja. Zagledal sem majhna vrata. Bila so odprta in tiho sem se zmuznil z žimnico vred v presenetljivo toplem prostoru. Ugotovil sem, da je to pravzaprav kuhinja. Spet sem imel srečo, naravnost iz kamiončka sem *uletel* na tole toplo podstrešje.

Foto: osebni arhiv

Presenečen sem bil, kako lep prostor je to, topel in sploh ne majhen. Raztegnil sem žimnico in se že v tretje deložiran utrujeno zleknil.

Kar smešno se mi je zazdelo vse skupaj. Sedaj mi je bilo zares udobno in še ogrevanje sem imel. Tiste noči na podstrešju sem se zares lepo naspal in se zjutraj nisem več zbudil kot klateški pes-človek, temveč kot pes-človek, ki bi mu lahko bilo ime Srečko.

Marjan Birska

IŠČEM SOBO V NAJEM

Veliko se govori o mladih družinah, kako velika je potreba po stanovanjih, da bi te lahko uspešno zaživele. In tako je tudi prav, a ugotovil sem, da se je določena skupina ljudi znašla še v večjih težavah in je popolnoma spregledana. Tudi sam spadam v njo.

Sem petdesetletnik, ki je povrh vsega kategoriziran v tretjo skupino delovno sposobnih ljudi. To mi onemogoča dobiti primerno zaposlitev. Dobivam invalidnino, ki je zelo nizka in lahko pokrije ceno povprečne sobe, ko pa zaprosim za socialno pomoč, mi to invalidnino vštejejo vanjo in sem na istem kot popolnoma zdrava oseba. Edina razlika je, da invalidnino prejemam v času, ko se delijo pokojnine, razliko do socialne pomoči pa v času, ko se ta podeljuje. S tem sem se moral sprijazniti. S takšno količino denarja je težko preživeti. Eden izmed načinov je ta, da sem začel ponujati časopis Kralji ulice. Vseskozi pa imam težavo z iskanjem sobe. Moje zahteve niso čisto nič posebne, želim si le postelje, omare in pisalne mize s stolom. Vsakdo mora priznati, da so take zahteve zelo skromne. Poleg sobe sem pripravljen deliti stranišče in kopalnico ter tudi kuhinjo, jedilnico in dnevni prostor, ki pa ni obvezen in je tudi redkost v profitnih stanovanjih, saj se ta hitro pretvori v še eno dobičkonosno sobo.

V slabem polletju sem ugotovil, da obstaja v Ljubljani in njeni okolici kar lepo število takšnih stanovanj in hiš. Nekatere sobe so tudi večposteljne. Večina teh, če ne skoraj vse, so opremljene z najhitrejšimi internetnimi povezavami in nekatere, ki so bile v zadnjem času obnovljene, imajo celo talno ogrevanje, tudi klimatizirano hlajenje prostorov ni redkost. Stanje teh stanovanj in sob je v povprečju solidno. Po drugi strani pa obstajajo tudi lastniki ali najemodajalci sob, ki bi radi vsak košček svoje nepremičnine, v kateri ponavadi ne

živijo, unovčili, čeprav ti prostori ne izpolnjujejo niti osnovnih življenjskih zahtev. Seveda pri takšnem najemodajalcu pogodbe ne dobiš. Cene med solidnimi in skoraj neprimernimi prostori za življenje se niti ne razlikujejo tako veliko. Cene slabih namestitvev so lahko višje kot sicer, ker so vse boljše namestitve rezervirane za dekleta in študente. Nihče ne želi sobe oddati starejši osebi. Najemodajalci v oglasih tega neposredno ne izjavljajo, vendar ko v oglasu piše, da je stanovanje primerno tudi za študente, to pomeni, da je le za študente. Le nekaj izmed teh jih že v oglasu pove, da so sobe pripravljeni oddajati le študentom in/ali dekletom. Mnogi se izgovarjajo, da je večina sob že oddanih in so v njih mlajše osebe, ki so izrecno povedale, da ne želijo starejših sonajemnikov. Izmed vseh teh oseb najemodajalcev je bila ena izjema, ki mi je jasno dejala:

»Ne želim imeti problemov.«

»Kako to mislite, gospod?«

»Ko je človek enkrat star petdeset let in išče sobo, obstaja problem,«, je začel pojasnjevati.

»Vsekakor mora obstajati dober razlog za to,« sem ga celo podprl in mu želel pojasniti svoj problem, toda oseba na drugi strani ni imela časa in mi je dejala, da se s tem ne misli ukvarjati.

»Ne, ne hvala,« se je na hitro poslovil in odložil slušalko.

Mogoče bi moral pogovor začeti drugače in mu povedati, da imam hišo, a zaradi lokacije mi bolj ustreza soba v bližini Ljubljane.

N. Viktor

P. S. Če bi oddali sobo kraljem in/ali kraljicam, lahko pišete na: urednistvo@kraljiulice.org.

BREZDOMKA, 19.

»Čprav je mama tokrat prišla sama k nam, je stanje precej slabše kot prejšnjič. Žal vam moram povedati, da ne moremo kaj dosti več storiti. Bolje bo, da se počasi poslovite od nje. Vemo, da cirotiki včasih presenetijo, in tudi vaši mami nas je že uspelo presenetiti, ampak tokrat se telo ne odziva več na zdravljenje. Čistimo, a ne pomaga. Črpamo vodo, a brezuspešno. Verjetno ste tudi sami opazili, glede na to, da ste dosti tu. Ne moremo več pomagati.«

Nisem imela besed. Nisem niti vedela, kaj ga naj vprašam. To pomeni, da bo kmalu umrla? Da se zadnjič vidimo? Kako to, če so izčrpali za dobrih pet litrov tekočine? Bila sem v šoku. Posločila sem se in zahvalila zdravniku za ves trud. Res so si zaslužili pohvalo. In zahvalo.

Šla sem nazaj k njej. Ni me več pričakovala, a me je bila vesela. Ravno so imeli kosilo in sestra sem rekla, da bom jaz nadaljevala hranjenje. Že nekaj časa ni mogla več sama jesti. Bila je žejna in pojedla je vso juho. Ko sva končali, je nekaj zamomljala in se nasmehnila.

»Joj, kako me nervira, ko ne morem jasno govoriti, jezik se mi zapleta.«

»Nič hudega. Samo da sva skupaj in se imava radi, a ne?« Zadovoljno je prikimala in se smehljala kot majhno dete, ker sem jo nežno božala po laseh. Uživala je. Godila ji je nežnost, ljubeznivost. Šlo mi je na jok, a sem kazala nasmeh.

»Kako lepa si, hčerka moja,« je rekla in me pogledala naravnost v oči. Nadaljevala sem božanje in nisem povabila pogleda kot ponavadi. Moram biti močna za obe, sem pomislila sama pri sebi. Spomnila sem se na pogovor z zdravnikom in ji rekla:

»Mami, zdravnik mi je spet težil glede doma. Daj, podpiši, da bo mir. Saj veš, kakšne čakalne dobe so.«

»Ja, vem, vem. Socialna je včeraj bila pri meni in verjetno bom v tem domu na Taboru, lepo je tam, sem šla enkrat mimo.«

»No, vidiš. Ne skrbi za nič drugega. Denar bomo že zbrali, če te to skrbi, nam pa je čisto vseeno, kam te pridemo obiskat, na Tezno ali Tabor.«

»Pa psihiater me jutri želi videti. Hočejo me oceniti zaradi doma.«

»Eh, teh si pa že tako vajena,« sem se nasmejela in jo poskušala malo razvedriti. Zamomljala je nekaj v stilu, da ga bo že ovila okoli prsta, a ni bilo ravno smešno. Vseeno sem se nasmejela. Za jok bo še časa. Objela sem jo, ji povedala, da jo imam rada in da jo moja Petra, nebeška ključarja, pozdravlja.

»Vem, da tebi bosta odprla nebeška vrata, ta sveta Petra, kaj pa jaz? Reci, da se tudi jaz priporočam.«

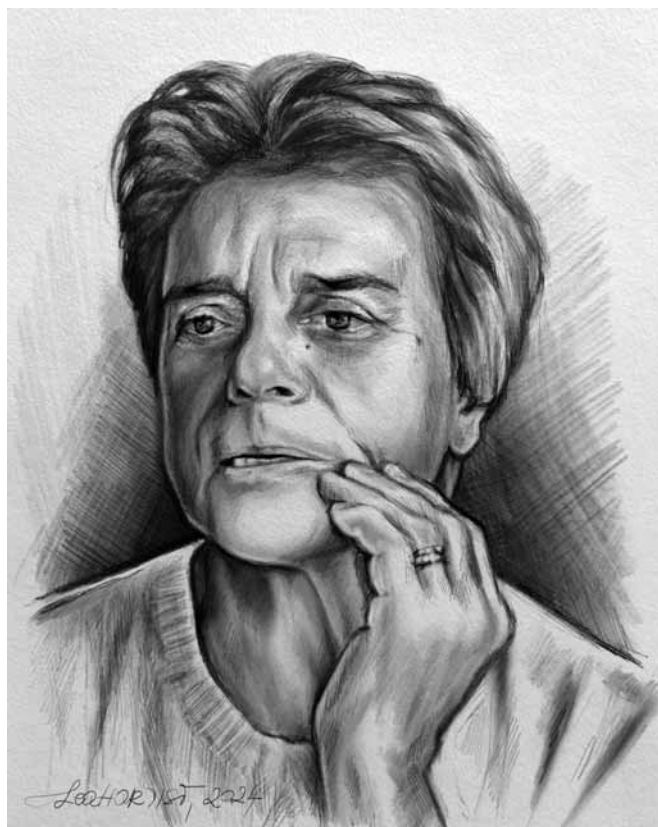
»Bom, obljubim.«

Poljubili sva se in poslovili. Na vratih sem ji rekla, da se vidimo kmalu, mogoče že jutri. Poslala sem ji poljubček in zaprla vrata sobe. Na poti na železniško sem obvestila Petra in Damijana, da slabo kaže in da zdravniki ne morejo več pomagati.

»Jutri moramo na obisk, z Damijanom vred. Drugače se ne bo poslovil od nje.«

In res, bila je sobota zjutraj, ko smo šli na obisk. Damijanu se situacija sploh ni zdela tako kritična, čprav je videl, da ima kateter, plenico in jo hranijo kot otroka. Pa da ne hodi, ker je preslabotna. Po poti sem mu povedala, naj se poslovi, kot je rekel zdravnik. Oni se ne hecajo s takšnimi stvarmi. Verjetno je bil v fazi zanikanja, ni mogel sprejeti, da je tako. Vedno se je izmazala in vsi smo bili vajeni tega. Vedeli smo, da je močna in vsega sposobna. A vsaka zgodba ima enkrat svoj konec.

Mali Peter se je čisto drugače obnašal, bil je bolj miren, pomagal ji je, ko je pila, in pohvalila ga je. Poslušal nas je po poti in

Leah Artist Mihalič

dovolj je bil bister, da je razumel. Bila sem malo nervozna, saj sem ji morala povedati, da nas nekaj dni ne bo. Peter je namreč želel na dopust. Tudi mene je Neum mikal, a me je skrbelo, da ne bom ob umirajoči mami. Oba sva potrebovala malo oddiha. Dva dni je želel biti pri dediju, pa še štiri na morju.

»Kaj pa, če umre, ko bomo na morju?«

»Bomo že. Itak se čaka za upepelitev in vse to traja. Bomo pa kakšen dan prej šli domov.«

Ideja mi niti najmanj ni bila všeč. Vedela sem, da ne bom imela nič od letošnjega dopusta, in najraje bi ostala doma. Ampak moja Petra sta hotela morje in dopusta jima nisem mogla odpovedati. Na koncu obiska sem ji rekla: »Mami, naslednjih nekaj dni nas žal ne bo, gremo na morje.« Pokimala je, kot da razume. Lepo sva se poslovili. Kako se posloviš od mame, če slutiš, da je lahko zadnjikrat? Čustev se ne da opisati z besedami. Bila so tako intenzivna in na koncu obiska sem bila že utrujena. Upala sem, da se še vidiva, ko pridemo nazaj. Tako smo naslednji dan krenili za Bosno. Bila je nedelja.

Psihično sem bila na psu, morala sem se pogovoriti o tem. Imela sem slabo vest, da jo zapuščam v najtežjem. »Kaj pa boš, vsak dan stala pri njej? Je, kot je, ne moreš več pomagati. Zdaj je vse v božjih rokah.«

Peter ni razumel. Vem, da mi je hotel dobro, verjetno je upal, da me bo vsaj za kratek čas odtrgal iz te krute realnosti in da mi bo sprememba okolja dobro dela. Vem, da se je mogoče bolj kot jaz zavedal dejstva, da me čaka še težka pot. On je svoja starša že pokopal. Očeta pri enajstih, mamo pa pri triindvajsetih.

Drugače je gledal na to, on s svojo mamo ni bil tako povezan ...

Kaja Tomič

In lažem o rešitvi.
Neumorno bombardiram reklame sovragov.
Abortiram večkrat dnevno.
Zapiram preteklosti mape.
Zadihana ležeč kadim in pišem.

Pišem.

Lucija Beguš

RAZVIJAL BOM CVETLICE

In padla bo še zadnja solza,
nekomu spet na mrzlo lice.
Prižigal bi plamenčke
v vrtovih slabih navad, ko
bi smejal se večno mlad,
medtem ko smeh bi mi zastajal.
V odgovor bi ponujal milost.
Oproščal bi še ptici, ki
z neba spusti kak mali kakec.

Razvijal bom cvetlice.
Pijancu bom poklonil vino.
Lačnemu bom dal za kruh.
Otožnega bom nasmejal.
Neumnemu bom pamet dal.
Brezdomcu bom doma postlal.
Nekdo me bo ubijal poleg.
Za to bi mu nagrado dal.

Ajva Art Ajva

POMLAD

pomlad je vsèpovsòd drugačna
na jugu roza
na severu zelena
na vzhodu rdeča
in na zahodu rumena
nikjer pa ni mračna

na jugu roza rože cvete
na severu lisice, jeleni in medvedi
po zeleni travi drve
na vzhodu se rdeči mak
v vetru nežno pozibava
in rumeno sonce na zahodu
vsak dan znova zahaja

Semrana, 6. A

Moderni nomadi
potujemo radi.
Tle smo
toliko časa,
dokler ni
prazna flaša.
Če imate
vinsko klet,
ostanemo
več let.

Dominique

POLJE ČASTI, 24. DEL

V sanjah se je sprehodil po travniku, kjer mu je trava segala do pazduh. Opoldansko sonce mu je grelo lica, barve so žarele v neresničnem sijaju. Na stotine žuželk. Metulji, kačji pastirji. Muhe so se mu lepile na kožo, mu letele v oči, v usta. (Arttu Tuominen, Krvni dolg)

Luka se je vračal v Radgono po desetih dneh »bluzenja« po Ljubljani in Kamniku, ko je svojim domačim rekel, da se bo za nekaj časa umaknil iz radgonskega stanovanja, saj se je sprl s Senadom, ki se je nasilno vselil v to stanovanje, pa kdo ve, morda mu je tudi prijalo, ko mu je Senad nosil »robo« iz Ljubljane, ki je boljša in močnejša, zdaj mu je pa »dopizdil«.

Na poti se je ustavil še enkrat v Ljubljani, spremljal je s pogledom avtomobilske lučke, ki so brzele sem ter tja ... Takrat si je rekel, *da je življenje kot cesta, nekaj se vozi v eno smer, nekaj v drugo, ne moreš pa drugače, ker se je treba držati pravil ... Da nimaš vpliva ... Se voziš ...* Obiskal je znanca z ulice na Metelkovi in v podhodu. Spet se je nasitil hoje po robu; med treznostjo in zadetostjo. A potem naenkrat spozna, *da je v temi videti drugače, da je gledati drugače, da je tema nepomembna, ker je le antipod svetlobe, in ko te več ni, tudi teme ni več ... Vse je le še čas, le še nemerljiva, večna končnost, prazen misterij, stigma misli, ki ujete v znane podobe in spomine trpijo.*

Upa, da je njegov sostanovalec že odšel iz garsonjere, a ko je preveril po telefonu, mu je Senad »zatežil«, da nima dovolj denarja za vožnjo čez mejo, v Avstrijo. Lukov oče ve, da Luka ne sme imeti v rokah celih 20 evrov, zato mu je nakazoval na bančni račun postopoma, le drobiž, Luka je dvigal in spravljaj, tako je zbral za Senadovo vozovnico, samo da se ga končno – po dveh mesecih – reši. Senad ne bo več jedel njegove hrane, porabljal neizmernih količin vode za tuširanje: *neverjetno, kako so ti »južnjaki« čisti in urejeni, račun za elektriko je zelo visok, le kaj je delal? Cvrl si je pripravljene zmrznjene »mknagce«.* Koliko poje ta človek?

Luka je spet sam v svoji najeti garsonjeri. Želi si malo oddahniti, vesel je, da ima mir, da bo lahko spet načrtoval novo življenje, kot že neštetokrat. Čeprav je sedežna garnitura uničena, saj sta Senad in cigan s čiki naredila luknje, skozi katere zdaj letijo koščki stiropora, a še dobro, da se ju je rešil. Tudi vhodna vrata so polomljena, saj so padla s tečajev. Ne dajo se zakleniti. Luka ne ve, kdaj se je to zgodilo; mogoče je bil zraven, a zadet, mogoče ga ni bilo zraven. Mogoče je bilo to takrat, ko se je onesvestil zaradi premočne doze in ga je cigan nesel pod mrzel tuš, da je prišel k sebi, in mu rešil življenje.

Sklene, da bo pospravil, tokrat pa res. Pomil bo tudi okni. Posesal bo preprogo, pod njo je »zakladnica« svinjarije, ki jo bo treba zdrgniti, pomiti. *Dokler lovimo nekaj, česar ni, se nam ni treba ukvarjati z dejstvom, da smo bili sami ujeti.*

Zjutraj pokliče mamo.

»Ne vem, tako je, kot bi imel drugo glavo, nenehno mi na misel prihajajo stvari, na katere prej nikoli ne bi pomislil ...«

Pokliče tudi v nedeljo, v ponedeljek in torek. Pripravljen je na spremembe.

»Kot bi bil odtlej drug človek ali drugačne vrste človeka, z neznano, tujo umsko urejenostjo, kdo, ki se prepušča miselnim povezavam in je zaradi njih ves plašen ...«

V sredo se ne oglasi več na mamin klic.

V nedeljo ji je povedal, da bo zdaj drugače. Da si bo poiskal službo. Zjutraj ne more spati. Odide ven, kjer je zrak svež in misli so čiste. Sprehaja se ob Muri in razmišlja, če bi imel psa, bi se sprehajala vsako jutro. Njegov Ron, ki ga je imel v domači hiši, je zbolel in so ga morali po novoletnih praznikih uspavati. Luka je takrat jokal kot majhen otrok, naslonjen na ograjo pesjaka se je v mislih poslavljaj od psa, čeprav ga že ni bilo več. Pomenil mu je skoraj toliko kot brat ali sestra, bil je njegov, in pes se ga je vedno razveselil, čeprav Luka že dolgo ne živi več doma. Ob srečanjih z njim se je počutil spet star dvanajst let, ko je živel še pri mami v njihovi domači hiši. Misli se mu vrtijo in nenadoma ugotovi, da se je znašel na ulici svojega otroštva. Ron je bil utelešenje preteklosti. Z njim sta prečkala vsa leta otroštva in mladostništva, spominja se prizorov iz najnežnejšega otroštva in dejanj, ki so se odvila v pubertetniškem odrasčanju ... Zdaj ob spominih preigrava igro svoje mladosti. Okovi časa sčasoma izginejo, kakor tudi začne bledeti vse, kar ima sliko in zvok ... Vse, kar ima sidro v svetu, ki ga ni več ... *Ozira se naokoli. Stoji na ozkem robu oranžno obarvanega peska, ki se vleče v neskončnost. Na levi se dviga visoka stena, prav tako oranžne barve, in ji ni videti konca. Na desni je neskončno morje: videti je kot ocean. Je povsem bele barve, kot mleko, tudi peni se tako. Ne ve, a bi raje v njem zaplaval ali se ga napil.*

Luka pogreša nekdanjo celoto, tako kot človek pogreša vse, kar je nekoč bilo v njegovem življenju, celo tisto, kar se še ni uspelo posesti, in celo tisto, kar je bilo zanj pogubno. Pogreša, ko se zbudi in ko leže in ko sanja, in vmes ves dan, tako je, kot da bi venomer v sebi nosil to sliko popolnosti, ki je zbledela čez noč, ko se je odločil stopiti na svojo pot.

Lukovo telo danes ne pripada več nobeni starosti. Globoko neodobravajoči pogledi naključnih ljudi, ki jih srečuje v velikem mestu ali na vasi, ali pa na avtobusu in vlaku, mu povedo, da bo treba nekaj spremeniti. Ima od časa in mamil zaznamovan obraz, v ogledalu ali izlozbi ga spreleti odsev obraza lastnega staranja. Če bi se nasmehnil, bi se njegov – enajst let starejši brat – počutil, kot da je odkril vodo v puščavi. Razmišlja, če Luka opazi, da on – njegov starejši brat – ves stabilen stoji na zemeljskih tleh, on pa kar lebdi, kot da ima ves čas polne žepe kamenja, ki ga držijo dol, drugače bi ga odneslo nekam, bog ve, kam ... Ja, bog ve, res.

Včasih se kaj zgodi, ne da bi bil kdo kriv za to, ali se zgodi kaj po usodnem naključju ali se ljudje spreobrnejo in se pogubijo in sami iščejo nesrečo in propad.

Ko ti demoni oblegajo dušo, se počutiš tako, kot da si obešen za vrat, kot da imaš roke zvezane na hrbtu in zavezane oči, visiš na vislicah, pa vendar živiš brez vsake pomoči, brez vsake podpore, brez vsake tolažbe nihaš v praznini. (Umbert Eco, Ime rože)

Erazem

Katja Lihtenvalner

Foto: osebni arhiv

USTVARJA IZ NAJDENIH OBLAČIL

08
KRALJI
ULICE

Modna ustvarjalka Vanja Meško Russenberger navdih za svoje ustvarjanje išče na ulici, kamor se zadnja štiri leta odpravi skoraj vsak dan. Med grafitarskimi stenami nemške prestolnice Berlin dnevno pohajkuje, kolesari in raziskuje po kotičkih predela Kreuzberg, kjer ljudje odlagajo oblačila, ki jih več nočejo. Pove nam, da so humanitarne organizacije polne oblačil in da jih v skladišča več ne sprejemajo, zato jih ljudje odlagajo na za to označenih mestih, včasih pa kar ob smeteh ali na ulici pred stanovanjskimi stavbami. Modna oblikovalka in umetnica Meško Russenberger, po rodu sicer Ptujčanka, ki že vrsto let živi v Berlinu, je zato najdena oblačila začela predelovati. Odvržene kose očisti, opere, zarobi, prebarva, ukroji in jim nadene popolnoma nov videz. Do sedaj je izdelala že dve kolekciji, v naslednjem mesecu pa namerava dokončati še tretjo. Med vsakodnevnim sprehajanjem po središču Berlina opazuje, kako se je mesto preoblikovalo in kako gentrifikacija, podobno kot v Ljubljani, iz mesta agresivno preganja revnejše prebivalce ter vanj naseljuje premožne. Opozori nas na požrešno potrošništvo, ki ga je povzročila poceni tekstilna industrija, ter na ljudi, potisnjene na družbeni rob, ki jih vedno znova srečuje ter z njimi sklepa zanimiva poznanstva.

KRITIČNA DO MNOŽIČNEGA POTROŠNIŠTVA

Meško Russenberger v modnem svetu deluje že več kot dve desetletji, vendar jo je pot v predelovalno modo zanesla zadnja leta, ker pravi, da je kritična do množične potrošnje in posledic, ki jih ta prinaša družbi in okolju. »Kolekcijo sem delala z veseljem, ampak če ljudje ne bi tako množično kupovali oblačil, mi je ne bi bilo treba, in to bi mi bilo še ljubše. Ljudje množično kupujejo obleke, se jih kmalu naveličajo in jih potem odmetavajo,« opisuje svoja doživljanja. V kolekcijah je kritična do družbe, a hkrati ji njeno ustvarjanje omogoča tudi možnost osebnega izpovedovanja ter podoživljanja čustev. V svoji drugi kolekciji je tako iz rabljenih oblačil ustvarila črne kose, ki nosijo pomenljivo ime: Love (Ljubezen). »V drugi kolekciji sem skušala upodobiti strah pred ljubeznijo, intimnostjo in poglobljenimi odnosi, ki ga tudi opazujem kot trend: množično iskanje instant ljubezenske in intimne izkušnje ter na drugi strani strah pred poglobljenimi odnosi,« opisuje berlinska oblikovalka. Poleg iznajdljivosti ter izvirnosti jo odlikuje tudi zapriseženost svojstvenemu stilu, pri katerem ne popušča. Je samouk, vse kreacije se je naučila oblikovati, šivati in obdelovati sama. Poleg tega Meško Russenberger sodeluje tudi pri promociji svojih izdelkov, kjer se kar v domači kuhinji ali pa na ulicah Berlina prelevi v model. Pri tem strastno zagovarja načela trajnostne nošnje oblačil ter tudi sama ne kupuje novih kosov, ampak tudi zase in svoja za otroka izbira med oblačili, ki jih ljudje zavržejo. »Na začetku so se v meni porajali dvomi, ali je to primerno. Spraševala sem se, ali jemljem revnim ljudem in tistim, ki živijo v pomanjkanju. Potem pa sem hitro ugotovila, da oblačil nikjer ne primanjkuje. Edino pravilo, ki se ga striktno držim, je, da ne vzamem plaščev, bund in odev. Te v mrzlih zimah nujno potrebujejo brezdomci,« pravi o svojem načinu izbire ter dodaja, da »etiketiranju in moraliziranju ne ubežimo ne glede na to, kaj v življenju počnemo«.

Vanja Meško Russenberger

Foto: osebni arhiv

SKLEPANJE NOVIH POZNANSTEV

Leta pohajkovanja po berlinskih ulicah so Meško Russenberger omogočili, da je postala prava socialna antropologinja, opazuje družbene fenomene ter gibanje mesta s pomočjo poznanstev, ki jih sklepa na poti iskanja novih materialov za ustvarjanje. »Obleke praviloma iščejo ljudje iz spodnjega dela družbe, vendar sem posebne stike spletla z ljudmi z družbenega roba: brezdomci, migranti brez dokumentov, uporabniki drog. S temi ljudmi se vedno zapletam v različne vrste pogovorov. Tako sem ugotovila, da je na cesti v Berlinu npr. pristalo veliko delavcev iz vzhodne Evrope, ki so po iskanju boljše prihodnosti v Nemčiji kmalu ugotovili, da vse tukaj mogoče ni tako rožnato, kot so jim napovedovali,« nam opisuje. Dolgo je opazovala tudi nenavadni pojav oblek, zloženih v črne vreče, ki so se pojavljale na zbirnih mestih. To se je dogajalo tako pogosto, da ni verjela, da bi lahko bilo naključje, dokler ji ni nekega dne eden izmed brezdomnih prijateljev pojasnil izvora teh vreč. »Povedal mi je, da brezdomci na dobrodelnih organizacijah dobivajo črne vreče z oblačili. Ker pa nimajo doma, takšnih vreč ne morejo nositi s sabo, zato izberejo, kar se jim zdi potrebno, preostalo pa odložijo na zbirna mesta, da se oblačila dalje izmenjujejo in se krog nadaljuje.« Pravi, da je na poti iskanja zavrženih oblek našla ogromno prijetnih, odprtih in prijaznih ljudi, s katerimi skupaj iščejo obleke, si jih solidarnostno podajajo med sabo ter vzamejo, kar res potrebujejo. »Enkrat se spomnim, da sem se z otrokoma vračala iz šole in nas je skupina brezdomnih znancev povabila v cerkev na kosilo. »Vidimo te, da si tudi sama mati otrok. Pridi po hrano, za vse je dovolj!« so mi rekli. Takšne izkušnje se mi zdijo pomembne, da tudi otroka vidita in imata stik z različnimi ljudmi ter predvsem, da jih razumeta ter jim priznavata človečnost,« povzema berlinska oblikovalka, ki pravi, da je brezdomcev v mestu Berlin vedno več. Pri tem je opazila, da se je posebej povečalo število žensk, ugotavlja pa tudi, da se je povečalo število uporabnikov kreka. Četudi živi v predelu Berlina, Kreuzberg, kjer sicer droge niso nenavaden pojav, pravi, da se je povečano število uporabnikov kreka v zadnjem letu izkazalo za precej nevaren pojav na ulici. »Do uporabnikov drog imam zelo strpen in spoštljiv odnos. Sama tudi sodim med ljudi, ki zagovarjajo pojave centrov za varno uporabo drog. Med svojimi pogostimi sprehodi po ulicah pa opažam, da so uporabniki kreka zelo nepredvidljivi,

hitro vzkipljivi in da nek miren dialog z njimi ni mogoč. Na žalost se jih tudi branijo v centrih za varno rabo drog, kar celoten problem potiska na ulico,« popisuje in priznava, da je opazila drastičen fizični propad na ljudeh, ki so začeli uživati krek, ter hkrati pravi, da je ta droga uničila »atmosfera ljudi z ulice«. Berlinski predel Kreuzberg opisuje kot odprt in progresivni del mesta, v katerega pa v zadnjih letih, podobno kot v Ljubljani, agresivno prodirajo neoliberalni urbanistični trendi.

MESTO SE SPREMINJA

Meško Russenberger ugotavlja, da je s pomočjo najdenih oblačil sposobna razbrati družbeno sliko spreminjanja mesta. »Na primer: našla sem veliko kosov, ki so nosili politična gesla ali pa pripadali kakšni subkulturi. Včasih se sprašujem, zakaj se je nekdo odločil, da neka majica, ki izraža pripadnost ali pa upor, ni več zanimiva. Je to zaradi gentrifikacije mesta in je bil primoran zapustiti sososko, ker je bila predraga ter se je posledično moral znebiti oblačil?« se sprašuje ustvarjalka. Opaža, da cene najemnin drastično rasejo, s čimer so stanovanja za tukajšnje prebivalce vedno manj dostopna. Gradijo se draga in luksuzna stanovanja, s čimer se spreminja družbena slika mesta. Pri tem med najemniki ter lastniki prihaja do vedno večjih trenj. Četudi so po berlinski zakonodaji zaščiteni najemniki, pravi, da je gentrifikaciji uspelo ustvariti razdor med družbenimi sloji: »V tem predelu Berlina smo prej vsi živeli v sožitju, tako multikulturnem kot tudi družbenem, zdaj pa nastaja vedno večji konflikt. Premožni lastniki nas izsiljujejo in iščejo luknje v zakonu, da bi se nas znebili ter zvišali najemnine. Pri čemer se mi zdi zelo nesmiselno, da se hočejo znebiti delavskega razreda, ki ga za svoj obstoj nujno potrebujejo, vendar se je ta zdaj prisiljen seliti na mestno obrobje.« Opisuje travmatične posledice, ki jih proizvaja gentrifikacija, kot je popolna izguba načina življenja, socialnih krogov, izgube šole za otroke ipd. »S tem izgubiš emocionalno življenje, kar seveda vedno lahko

Vanja Meško Russenberger

Foto: osebni arhiv

na novo vzpostaviš, vendar če si ga primoran spremeniti, je to zelo frustrirajoče,« opisuje. Neoliberalnemu urbanemu načrtu je uspelo ogroziti tudi mnoge avtonomne prostore, zaskvotana politična prizorišča, socialne centre ter prostore alternativne kulture. »Na drugi strani odpor ostaja. Ljudje tukaj si želijo živeti v multikulturnem odprtem prostoru, zato so vprašanja o gentrifikaciji mesta odprti boj, ki nas je mnoge združil in povezal,« povzema oblikovalka.

Si ob uličnem raziskovanju opazila še kaj, kar bi se ti zdelo vredno omeniti za zaključek?

»Želela bi si, da ljudje prenehajo z nenadzorovanim in hitrim nakupovanjem in potrošništvom. Opazila sem, da takemu obnašanju potem sledita pranje slabe vesti ter odlaganje oblačil ali podarjanje samo zato, da bi se počutili bolje. Svetujem jim, da prenehajo s tako vrsto dobrotništva in raje osebam v stiski, brezdomnim osebam, podarijo nekaj denarja, ki ga ti veliko bolj potrebujejo,« sklene Meško Russenberger.

ALPSKA DIVIZIJA NA NAVPIČNEM PREIZKUSU

Da bi se preizkusili tudi v snežnih razmerah, smo se pred domnevnim koncem zimske sezone odpravili na Dobrčo (1634 m). Pripravljene na plazove smo se že kmalu po začetku vzpona spoprijeli s pobočji, polnimi vrese in teloha, na nas pa je sijalo sonce, polno vitamina D. Čeprav smo vedeli, da nas to ne sme zavesti, smo vseeno podlegli idiličnemu scenariju in padli v kremplje sovražne strmine. Dokaj hitro smo se zbrali, saj imamo s strminami že mnogo izkušenj in vemo, da na koncu vsake posije vrh. Zato nas je toliko bolj presenetila realnost dotične strmine, ki se ni končala, le še strmejša je postajala. Strateško smo se razdelili v pet skupin (iz devetih članov), da smo zahrbtni naklon obvladovali na vseh koncih. Eden od borcev se je celo junaško javil, da bo strmino samostojno

in statično stražil, dokler se ne vrnemo. Ostali smo se s poslednjimi mililitri kisika pretolkli do vrha, kjer smo celo ugledali zaplato tako iskanega snega. Opazili smo tudi medzobno ščetko, ki jo je za sabo bržkone pustil sovražnik. Previdno smo sprejeli sumljivo prijazno ponujene kekse gospoda, ki se je tudi znašel na vrhu sočasno z nami (izkazalo se je, da je dejansko na naši strani). Za podaljšano turo do Šentanskega vrha se nismo odločili, saj je bila pot poledenela, kar je zelo lepo ponazoril eden od borcev s klasičnim padcem za 90 stopinj. Ko smo za svojega oklicali tudi vrh Dobrče, smo se z mislimi brez slabe vesti osredotočili na prihajajoče kosilo v piceriji Pod gradom v Tržiču, ki nam je kot poštenim ljudem račun razredčila za 50 odstotkov – hvala jim! Med iskanjem parkirišča pa smo si lahko ogledali tudi

Foto: Boki

vietnamskega prašička na sprehodu, česar človek pač ne vidi vsak dan, tako da je vredno omembe.

Do prihodnjega boja.
Maruša

Foto: osebni arhiv

Sarah Britz, cestni časopis Faktum, Švedska/INSP

KAKO JE FINSKI USPELO ZMANJŠATI BREZDOMSTVO

Pred skoraj 20 leti je Finska odprla vrata programu »Housing First« – sistemu, v katerem se brezdomnim omogoči stanovanje, nato pa zagotovi podpora pri reševanju težav, s katerimi se spopadajo. Švedska je zdaj sprejela ta program. Toda kako lahko Finska gradi nova, poceni stanovanja, medtem ko se to njenim sosedom zdi nemogoče?

November je in veter je oster v Helsinkih. Vlažen morski zrak prepiha mojo puhovko in se prikrađe k mojemu telesu. Tu sem, da odgovorim na vprašanje: Kako je mogoče, da se brezdomstvo zmanjšuje v Finski, medtem ko se povečuje skoraj v vsaki drugi državi?

Del odgovora lahko podam z domnevo: mrz. Alternativa stanovanju – življenje na ulici – je neznosna. Država je to že davno spoznala.

Ko se je vojna med Finsko in Sovjetsko zvezo leta 1944 končala, so se veterani zagnali v Helsinke v iskanju dela. Nekateri finski državljani so bili tudi evakuirani z območij, ki jih je zasedla Sovjetska zveza. Brezdomne so namestili v začasna prebivališča, kot so zavetišča in zapuščene gradbene lokacije.

Poleti leta 1967 je bilo zavetišče zaprto. Ljudje so umirali na ulicah, jeseni pa je 50 ljudi, ki so se spopadali z odvisnostjo, zmrznilo na prostem. Istega leta, ob 50. obletnici finske neodvisnosti, je bilo pomilostitve deležnih 980 zapornikov. Večina ni imela doma. Razmere so bile nujne in postavljena so bila začasna barakarska naselja, ki so lahko sprejela tisoče ljudi. Leta 1936 je *Salvation Army* (SA) ustvarila majhno zavetišče tik ob središču Helsinkov, v Alppikatu, kjer je spalo 400 ljudi. Zavetišče in SA sta še vedno tam. Toda namesto spalnic to danes obsega 85 stanovanj v skladu s principom »Najprej stanovanje«, prebivalce pa podpira približno 20 zaposlenih.

Jarkko »Jake« Jalonen je eden od prebivalcev. Ni mi dovoljeno vstopiti v njegovo stanovanje, pri njem je na obisku njegovo dekle, toda usede se v pisarno v pritličju pri socialnih delavcih. Minuto kasneje želi ven. Kljubujeva mrazu in Jarkko vzame telefon ter mi pokaže slike svojega dekleta. Danes je Jarkko zaljubljen in končno na »boljšem« v svojem življenju.

»Srečal sem jo na zabavi, ki jo je organiziral moj sin,« pravi. »Morda se sliši čudno, toda ona je ljubezen mojega življenja. Govorila sva neprekinjeno ure in ure. Imam pet otrok, vsi so iz razbite družine.«

Po mnogih letih na ulici ima Jake svoje stanovanje, ključne in nabiralnik ter redne obiske pri medicinski sestri in socialnem delavcu. Vsak dan osebje streže kosilo po nizki ceni v skupni jedilnici.

Jake ima tudi službo v metadonski kliniki v sosednji stavbi. Tam zamenjuje uporabljene igle za čiste. »Z drogami se ukvarjam že od svojega 14. leta,« pravi. »Sedaj sem star 46 let. Izmenjava čistih brizg je dobra služba zame. Pomagam zmanjševati tveganje za HIV in hepatitis.«

Finska je dosegla največje zmanjšanje brezdomstva v Evropi. Strategija se je rodila leta 2008, ko so se politiki »nestrankarsko« odločili, da brezdomstvo ne more biti le politično vprašanje političnih strank – vsa zavetišča naj bodo zaprta ali porušena.

Juha Kahlia opisuje odločitev kot pogumno. Je vodja mednarodnih zadev pri Y-Foundation, in preden sva se srečala v njegovi pisarni, je sprejel politike in novinarje iz Kanade ter BBC

Jarkko »Jake« Jalonen

Foto: osebni arhiv

iz Velike Britanije. Finska ni več svetovno znana le po svojem »sisu«¹, alkoholu in savnah.

Y-Foundation gradi, kupuje in obnavlja domove za ljudi, ki doživljajo brezdomstvo ali so ogroženi, pa tudi za tiste z nizkimi dohodki. Fundacija prav tako izvaja raziskave, zagovorništvo in preventivno delo ter je globalno dejavna v mrežah z drugimi organizacijami, ki jih poganja isto prepričanje: nihče ne sme biti brezdomen, vsakdo ima pravico do doma.

Program financirajo finska država in drugi viri, kjer imajo vprašanja brezdomstva svoj portfelj in jih obravnava finska različica Oddelka za okolje. Drugi viri vključujejo Alko (finsko državno verigo trgovin z alkoholom), različne organizacije in loterijski sistem, ki koristi neprofitnim organizacijam. Danes je Y-Foundation četrti največji najemodajalec v državi.

Finska država igra odločilno vlogo. Prav tako občine. Približno 70 odstotkov zemljišč v Helsinkih je v lasti občine. Niso naproday, lahko pa se jih najame. »Naša stanovanja najemamo in si sposojamo denar od bank, vendar z nizko obrestno mero in dolgim odplačilnim obdobjem 40 let. Prav tako prejemamo subvencije za obresti od države. Tako lahko gradimo cenejša stanovanja, ki si jih ljudje lahko privoščijo,« pravi Kahlia. Finska ima torej socialno stanovanjsko politiko, ki vključuje odgovornost države za ureditev stanovanj za ljudi, ki imajo težave pri iskanju lastnega doma. Socialna stanovanja so že dolgo vir vznemirjenja v švedski politiki, zaničevana od politikov v vseh taborih. Mnogi napovedujejo vrnitev »Švedske v revščino«, v kateri bi segregacija na stanovanjskem trgu postala trajna.

Leta 2022 je državna preiskovalka Karolina Skog ugotovila, da Švedska potrebuje socialno stanovanjsko politiko. »Ni dovolj, da se samo gradi več stanovanj – potrebni so tudi usmerjeni ukrepi za pomoč tistim, ki jih najbolj prizadene nefunkcionalni stanovanjski trg,« je zapisala v mnenjskem članku v časopisu Aftonbladet.

Profesor Hans Swärd je na forumu DN Debate (forum za debate časopisa Dagens Nyheter) zapisal, da so »močne stanovanjske in socialne politike verjetno najpomembnejše sredstvo za reševanje brezdomstva«. Tudi član organizacije za nepremičnine Fastighetsägarna meni, da je pomanjkanje stanovanj povezano z vse večjo skupino gospodinjstev z omejenimi viri in drugimi družbeno ogroženimi skupinami največji izziv za švedsko stanovanjsko politiko. Danes ima Švedska rekordno nizko gradnjo in pomanjkanje stanovanj. Prizadeti so tudi študentje, novi priseljenci in starejši državljani. Statistika izvršilnega organa za izterjavo dolgov Kronofogden kaže, da se več družin z otroki izseljuje.

Strukturno brezdomstvo se povečuje – ljudje postanejo brezdomni ne le zaradi slabega zdravja ali odvisnosti, temveč preprosto zato, ker si ne morejo privoščiti stanovanja. Država ni obvezana, da bi jih podpirala. Zagotavljanje stanovanja velja za osebno odgovornost.

Poleti leta 2022 je kljub stanovanjski krizi, ali morda ravno zaradi nje, švedski parlament sprejel odločitev, da rezervira 30 milijonov kron (26,75 milijona evrov) za program »Najprej stanovanje«. Družba ima koristi, ko ljudje niso na začasnem vrtljaku brezdomstva, in stalno domovanje konča ta cikel. Strokovnjaki to že dolgo vedo, zdaj pa je denar namenjen tudi temu. Je pa bilo do sedaj veliko govora in malo dejanj. Leta 2018 je ulični časopis Faktum ugotovil, da 18 občin uporablja »Najprej stanovanje«. Leta 2022 jih je bilo 20, med aktivnimi občinami so bili Göteborg, Malmö in Helsingborg.

»Najprej stanovanje zahteva novo znanje, nov način gledanja na najemnike in drugačen način dela,« pravi Kahlia. »Stališča v zvezi z odvisnostjo in duševnimi boleznimi lahko igrajo vlogo, saj bi moral prebivalec imeti moč, da sprejema lastne življenjske odločitve, ne pa da jih sprejemajo tisti, ki naj bi nudili podporo. Najprej stanovanje brez subvencije je le stanovanje in ne deluje.« Model se je dolgoročno izkazal za ekonomsko koristnega za celotno družbo v primerjavi z zavetišči in nujnimi stanovanjskimi rešitvami. Za najemnika povečuje potencial za boljše zdravje, tako psihično kot fizično. Toda za njegovo izvajanje potrebujemo stanovanja.

Stari ribiški pristan v Helsinkih, Kalasatama, deli podobnosti s preurejenimi ladjedelnicami v Göteborgu in Malmöju. Tu se gradijo domovi za 30.000 prebivalcev in stavbe za 10.000 delovnih mest – vse od nebotičnikov do majhnih enodružinskih hiš ob morju. Moški v varnostnih jopičih in čeladah preusmerjajo promet, medtem ko veliki žerjavi dvigajo gradbeni material čez cesto.

Ena od fasad hiš komaj zasije pod bledim popoldanskim soncem. To hišo je pravkar končala neprofitna organizacija NAL (Finsko mladinsko stanovanjsko združenje), ki s finančno podporo mesta in Y-Foundationa ustvarja subvencionirana stanovanja in namestitve za mlade s kazenskimi dosjeji. NAL ima približno 2200 stanovanj v 16 finskih občinah. Veliko ljudi je v vrsti za stanovanja. Prebivalci morajo biti ob vselitvi stari med 18 in 29 let ter se morajo izseliti do 35. leta starosti, razen če so umetniki, ki so dobrodošli v okviru ločenega programa. Mladi morajo imeti ali iskati zaposlitev ter ne smejo biti študentje. Izbrani so tisti z nizkim dohodkom ali brez njega ter brez prihrankov, 15 odstotkov stanovanj je rezerviranih za mlade,

ki potrebujejo dodatno podporo, kot so obiski na domu. Ob določenih dneh v tednu strokovni delavci obiskujejo lokacijo, da svetujejo o zadevah, kot so prijava za socialne ugodnosti pri Zavodu za socialno zavarovanje ali prijava za izobraževanje ali plačilo računov. Prebivalci lahko brezplačno uporabljajo savno, joga studio, strešne vrtove in skupno dvorano za sestanke. »To je način preprečevanja brezdomstva. Vemo, da imajo tisti, ki so odraščali v nestabilnih razmerah, visoko tveganje, da se bodo sami znašli v brezdomstvu,« pravi Hilma Sormunen, specialistka za zagovorništvo pri NAL.

Finska rešitev za brezdomstvo obsega socialno stanovanjsko politiko, Najprej stanovanje, subvencionirano stanovanjsko politiko in decentralizirano socialno stanovanjsko politiko. Skupni imenovalec je, da nihče ne sme ostati brez stalnega naslova. Kahlia mi pokaže skice novih stanovanjskih stavb v osrednjih Helsinkih, ki združujejo socialna stanovanja. »Ni nič posebnega,« pravi. »To počnemo že 30 let, zato je zdaj to postalo naravno.« Kljub temu obstajajo pomisleki, kot so strahovi, predsodki in mentaliteta »ne na mojem vrtu«, ki jih izražajo sosede. Na Švedskem denimo lahko pritožba ene same osebe zavlačuje gradbeni proces več let. A novooblikovana vlada napoveduje reze v socialnem sektorju in želi, da Y-Foundation gradi manj dostopnih stanovanj. Naraščajoča brezposelnost, znatna migracija v večja mesta in višji gradbeni stroški so prav tako izzivi.

»Najboljši način za preprečevanje brezdomstva je gradnja stanovanj, v katerih si ljudje lahko privoščijo živeti,« pravi Kahlia. »Zdaj se želijo osredotočiti na tiste, ki so že dolgo brezdomni, toda vprašanje je, kakšne učinke bo to imelo – kratkoročno brezdomstvo je tveganje, da postane dolgoročno.« Delo tudi stane. Prvi projekt Y-Foundationa je stal 140 milijonov evrov za nakup domov in potrebne obnove. »Ampak zdaj vidimo pozitivni razvoj,« pravi Kahlia. »Pomagamo ljudem iz brezdomstva in hkrati prihranimo denar za družbo. To je dobro.« Na Alppikautu obstajajo ljudje, ki nočejo zapustiti nastanitve, čeprav ne več potrebujejo podpore. Njihove dolgoletne ulične izkušnje so zamenjane z majhnim stanovanjem. Pomembno je vedeti, da je vsak dan na recepciji nekdo, ki ponuja varnost, kar olajša travmo.

Stanovanja so zasebni prostori, in kar se dogaja za zaprtimi vrati, osebja ne zadeva. Uporaba substanc v lastnem domu ni nezakonita in življenjski slog mnogih ljudi presega norme. Nekateri ponoči vlečejo svojo vzmetnico v kopalnico, navada, ki izvira iz vseh noči, preživetih v javnih straniščih. Drugi najemniki zbirajo odpadke. Gasilska brigada v bližini je morala posredovati pri incidentih, ko so prebivalci pozabili, da kuhajo. »Včasih nam ne dovolijo vstopa. To me zelo žalosti – morda nimajo dovolj hrane ali čistih oblačil – in ne vemo, v kakšnem stanju so stanovanja,« pravi socialna delavka Merja Stenman Björn. Osebe se zanima tudi za ljudi, ki potrebujejo redno nego, ko postajajo starejši in nimajo kam drugam. Ampak v nasprotju z nekaterimi svojimi sosedi Jake želi naprej, čeprav je užival svojih 11 let v Alppikau. »Z dekletom čakava na stanovanje, da lahko zaživiva skupaj,« pravi. »Idealno bi bilo, da bi se preselila na podeželje, v majhno hišo.«

¹ Sisu je edinstven finski koncept. To je finski izraz, ki ga lahko približno prevedemo kot moč volje, odločnost, vztrajnost in razumno ravnanje v stiski. Sisu ni trenutni pogum, ampak sposobnost ohranjanja ta pogum. To je beseda, ki jo je v celoti težko prevesti (op. ured.).

NEKAJ

CESTNIH

AJ

NEKOČ V DALMACIJI

Odidem k teti v Šibenik. Teta mi, kot vsako leto, odstopi sobo, v kateri ostanem naslednje tri tedne. Hm, teta ne kadi niti cigaret, reče mi: »Nemoj mi pušit cigarete u sobi.« Jaz pa ji rečem: »Ne bom, teta.« Zvečer grem na trdnjavo s sestrično, pa mi pravi: »Nesto si mi umoran, a da nisi uzeja koji apaurin?« Ne, kje pa, ji odvrnem. Bil sem na mali dozi. Odideva na koncert in spijeva nekaj pijač. Odkar se je spucala z ibogainom, tisto afriško korenino, so ji krila zrasla, tako da je zdaj najpametnejša, kar se tiče drog. Nato grem domov k teti in se odpravim spat. Pred tem si zvijem džoint, mala sobica, vse se kadi skozi stare žaluzije direktno na ulico, kjer sem se igral kot otrok. Hitro je minilo, spomini so ostali, lepo je bilo – kot vedno v Dalmaciji.

Prettyboy43

PRAVIJO

Kako si želim doma ali pa vsaj toplih čevljev, bunde in čiste obleke. Zdaj gradim iz nule. Vem, da bom spet prišla na svoje mesto, vsak dan sem močnejša in manj naivna in kvaziobljube in kvazilaži o ljubezni me ne ganejo več. Nihče me ne more prizadeti, ker ranjene duše in zlomljenega srca ne moreš še bolj raniti ali zlomiti. Pravijo, da si vsak zasluži biti ljubljen in imeti dom. Mogoče pa jaz nisem dovolj dobra za to, da bi si to zaslužila.

TX

ŠPORTNIKI

Včasih so dobili:

1. mesto: čokolada z lešniki,
2. mesto: čokolada brez lešnikov,
3. mesto: jedilna čokolada.

Sedaj se pa z milijoni obmetavajo.

Zmajček

MOJA NJIVA

Kmalu bo pomlad in zavihati bo treba rokave na koščku zemlje, ki jo imam za pridelavo neoporečne zelenjave. Letos bom bogato nasadil, in kar nekaj semen tudi že imam. Treba po prekopati in priskrbeti zaščito pred polži, ki najraje uničijo mlade poganjke – če jih opazuješ, vidiš, kako pod njimi zmanjkuje zelenja. Rastline bom razporedil tako, da bodo tiste, ki imajo rade sonce, posajene za nižjimi, da jim ne bodo metale sence.

Vrt je mir. Nekateri imajo tako lepo urejenega ... Človek očitno v nekem obdobju rabi občutek vezi z zemljo. Kako paše stopiti v mivko, vodo, zemljo ...

Veselim se stročjega fižola, iz katerega, če slediš receptom, nastane zdrava in okusna jed. No, nasploh je dobro marsikaj, kar človek pridelava s svojimi rokami, saj ceni svoj trud, ko poskuša iz zemlje iztisniti čim več. Ponovno bom poskušal posaditi tudi paradižnik, ki je zelo občutljiv.

Kmalu bom moral torej na delo. Najbrž že jutri.

Robert Ž.

LEVIATHAN

Smrt počasi diha za ovratnik z vsako črtico in vsako neprespano nočjo v neki stari zapuščeni kleti, garaži ali na vagonih. Si bližje, da te odnese, saj si vse bolj želiš oditi v nebesne poljane, kjer upaš, da ne bo več bolečine, samote, osamljenosti in misli (samo) na naslednji fiks.

Ne vem, kaj je huje, čakanje na smrt ali na naslednji fiks. Ljubezen je že zdavnaj izbrala prah namesto mene. Zato ostane samo čakanje na konec.

TX

NEKAJ IZ MOJE PRISILNE OSAME

Le kaj naj človek razmišlja o drugem, ki slabo mu spisal je trenutek? Saj vem, da s tem ne prideš daleč, saj samega sebe ugonablaš in v vznemirjenje spravlaš. Beseda dobra narekuje življenje in se jo premalokrat človek poslužuje. Na koncu vreden si le toliko, kot dal lepega, prijaznega si drugemu, in čisto nič več, ker v tem se meri vrednost ponujena, ne vedenje.

Barbara Jozelj

KONFEKCIONIRANJE

Rada bi bila šivilja pri Kraljih ulice, kjer je zabavno in zelo veselo. Vsi so zelo prijazni in ti tudi pomagajo pri opravkih, kot sta socialna pomoč in izpolnjevanje birokracije. Šivala bi, ker si želim pomagati ljudem, da jim drugi ne bi govorili, da so raztrganci, saj nimajo denarja za nove obleke. Rada bi tudi plesala, tako kot sva nekoč s Tonetom. Upam, da vsi vedo, kdo je to bil, saj je bil zabaven in dober do vseh ljudi. Upam, da ga zdaj nič ne boli in je srečen v nebesih, kjer koli že. Lep pozdrav od Dolenjke.

Marija

ZAVETJE

Razmišljam, zakaj ni v prešerni Ljubljani niti enega ženskega zavetišča. Ogrevam se s termoforjem, obdana pa sem z dobrimi ljudmi, ki mi pomagajo preživeti. Kaj ženskam ne pripada toplo zavetje, kot je to omogočeno moškim?

Iva Tisa

ŽELJA

Najprej je bila majhna, povezana z igro in rekviziti. Kasneje je želja rasla in se bohčila v silne širine. Da, želeli smo si vedno več. Ko je bila želja izpolnjena, smo se oklenili stvari, ki niso realne, in živeli v svoji resničnosti. V ozadju pa se je vztrajno in tiho oglašala želja po drugačnem, svobodnem življenju. Brez odvisnosti od metadonskih centrov ipd. Zaživeti življenje, ki ga živijo »tisti« običajni ljudje.

Šele po mnogo letih odvisnosti uvidiš, kaj vse bi lahko ustvarila, kaj vse bi lahko imela, pa si vse zamenjala za ta kurčev prah.

Serpentina

TOREK

Danes je treba narediti nekaj produktivnega. Prva stvar je zajtrk, potem je biznis, in ko končam, se bom ukvarjal s prijatelji. Bomo šli malo ven in nam bo lepo. Vmes bomo videli še kake lepe nogice in dan bo popoln. Veste, ljudje, kako malo rabi človek za srečo. Ali pa za svobodo ... Najhuje pa je, da si zapore delamo v glavah. Vsak je zapornik v glavi. Razmislite o tem.

Jani Zakrajšek

BESEDIČENJE

Brez besed se ljudje poslavljajo, brez besed se ljudje izgubijo in čez noč postanejo tujci, a najbolj boli, da oseba, ki ti je gradila gradove v oblakih, čez noč postane tujec. In to zato, ker ima več zaupanja v govornice in trače kot pa vate.

TX

SOCIALKA

Na socialki si lenuh in delomrznež. Ne ljubi se ti delati. Vse imaš zastoj. Vse ti da država. Veliko je takšnih in drugačnih prispodob. Mnenja se krešejo. Ljudje se jezijo, na družbenih omrežjih bolj odkrito, na cesti bolj prikrito. Pa to sploh ni res. Sistem te je izkoristil, dokler te je potreboval, dokler si mu lahko čim več dal. Potem te odvrže. Starejšega, s slabšim zdravjem, izmōzganega. Sistem rabi nove ljudi, ti pa to nisi. Zamenljiv si. Kot rezervni del te zamenjajo z drugim delavcem. Tako to je. Bodite dobro.

Xena

ANEKDOTE IZ PRODAJE

RAZUMEVANJE

Deževnega dne sem ponujal Kralje in srečal najrazličnejše ljudi. Eni prijazni, drugi malo manj, jaz pa vesel vsakega pozdrava. Nekateri na žalost niti odzdravijo ne, ko jim zaželiš dober dan. Po kakih dveh urah neuspeha pa je mimo prišla gospa, ki mi je rekla, da nima nič drobiža. Ko sem ji rekel, da ni panike, in ji zaželel lep dan, pa se je zlomila in se začela opravičevati, da je tudi sama na socialni in da bi rada pomagala, pa res ne more. Pa sem ji odgovoril, da res ni panike ter da jo popolnoma razumem. Nato mi je iz srca zaželela lepo in uspešno popoldne in sva se poslovila. Za tem sem bil veliko boljše volje, saj mi je že pogovor s prijazno gospo polepšal dan, in zato sem kar naenkrat začel dobivati kovance in prodajati izvode. In dan se je navsezadnje izkazal za dokaj uspešnega. Hvala lepa, prijazna gospa

Nesmrtni

VESTIDOS

Več let se trudim s pisanjem člankov in ponujanjem časopisa, da bi kaj zaslužila, da lahko mirno spim, ker vem, da sem plačala vse položnice. Vesela sem tudi vseh malih pozornosti, ki mi jih kupci časopisa namenijo občasno: me vprašajo, če mi lahko prinesejo kaj iz trgovine ali če mi lahko kar koli pomagajo. V zadnjem letu mi je ogromno ljudi ponudilo, da mi ob pospravljanju garderobne omare prinesejo oblačila, ki bi sicer romala v smeti. Teh ponudb sem bila zelo vesela, a se zaradi takšnih ali drugačnih razlogov včasih niso izšle. Pa se je na začetku decembra pri meni ustavila gospa s tako ponudbo. Povedala sem ji, da bi bila zelo vesela oblačil, a se gospa v naslednjih dneh ni oglasila. Minila sta dva meseca in sem čisto pozabila na oblačila, ki mi jih je obljubila. Po daljšem času pa me je gospa nepričakovano presenetila. Prinesla mi je vrečo povsem novih oblačil. Nekatere so bile še v ovitku. Opravičila se je, da je tako dolgo trajalo. Povedala mi je, da je bila med tem časom na obisku pri hčeri v tujini, nato pa je še zbolela. Kljub temu da so mi vsa oblačila malce prevelika, sem ji zelo hvaležna. Gospe bi se rada iskreno zahvalila za darovana oblačila.

Špela

Klopca pod svobodnim soncem:

MAJA: STRAH PRED NOVIM DNEM

Radijska oddaja Klopca pod svobodnim soncem obravnava različne vidike brezdomstva in socialne izključenosti. Predvaja se na Radiu Študent, 98,3 MHz, vsako prvo soboto v mesecu ob 18.00. Namen oddaje je dati glas in medijski prostor socialno izključenim, da sami iz prve roke povedo, kakšno je njihovo življenje, kakšne imajo strategije preživetja, da spregovorijo o izkušnjah, vzrokih in svojih željah ter sami predlagajo, kako bi lahko izboljšali delovanje služb, ki se ukvarjajo s tovrstno problematiko.

Se lahko predstaviš?

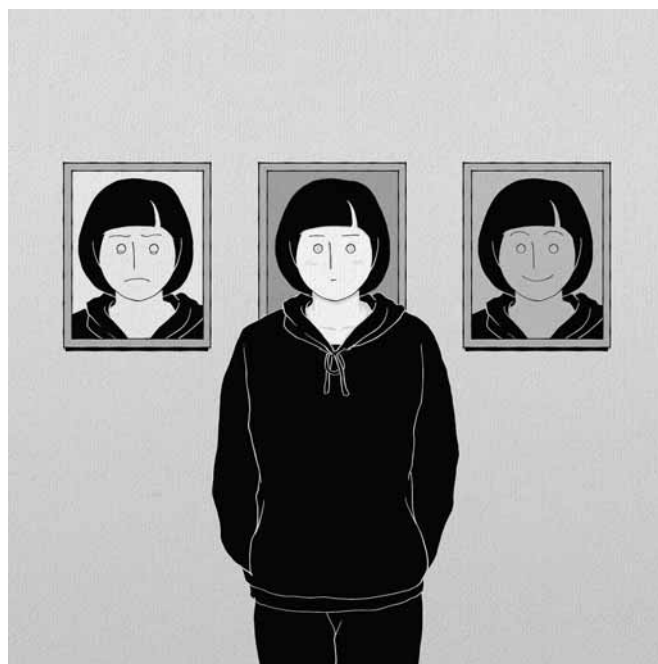
Ime mi je Maja, v Ljubljani živim že 20 let, v zadnjem letu sem si jo privoščila spoznati do obisti. Kaj pomeni biti srečen, biti nesrečen, biti na cesti, biti na drogi, biti trezen, biti vse, prijazen in hudoben. Tako, same lepe stvari. Prihajam s štajerskega konca. Družina navzven – vse v redu. Znotraj – vse narobe. Moji starši pametni, *pojdi, pa nekaj iz svojega lajfa naredi, pojdi v vojsko*. Delala sem v vojski, bila tudi na misiji v Afganistanu, nato pa dala odpoved. Bila je bolna scena. Pet let sem bila zaposlena. Letalska baza Brnik, varnostnica prvega vojaškega območja, tam sem se sprehajala s puško pa s pištolo in dolgčas mi je bilo. Je bilo pa usposabljanje huda, hard scena. Jaz sem bila menda druga generacija punc, ki so jih sprejeli v vojsko. Dve punc in 44 tipov. Kot najuspešnejša vojakinja v Sloveniji sem bila na TV, moji so jokali doma, ko so me videli v oddaji. Ko so mi hoteli podaljšati pogodbo, nisem hotela, saj sem uvidela, da vojne sprožajo ljudje, ki hočejo zaslužiti, ne gledajo pa na ljudi, ki res trpijo v vojni. Ker sem desetnica, sem na misiji vodila nekaj deklet. Vse so bile zabite Američanke, žal ne morem reči drugače. Ko ji pokažeš globus, ti ne zna pokazati Avstralije. Žalostno. Vprašala sem se, ali sem to res jaz. Ne, nisem! In kaj imam danes od tega? Ja, preživela sem na cesti. Če ne bi bila vojakinja, ne bi preživela. Sama, pod svojim drevesom, s svojo spalno vrečo.

Je bilo vredno oditi za 3600 evrov na mesec na vojno območje?

Ne. Sploh pa ne mojih živcev. Bila sem tudi ogrožena. Svojega *buddyja* sem vlekla 30 metrov v ležečem položaju. Dobil je metek v čelo. Mislila sem, da je še živ, ker je trzal, ko pa sem mu odstranila čelado, sem videla možgane in me je vse minilo. Bil je Francoz, dva otroka je pustil za sabo, Marcel mu je bilo ime. Ne vem, zakaj še živim in se trudim. Potem sem bn posegla po drogi. Morate vedeti, da so Američani posegali po heroinu, medtem ko smo mi Evropejci bolj po travi in hašišu in kokainu. Mnogi se brez droge ne bi mogli bojevati, ne moreš kar tako streljati na ljudi. To so vsi zadeti. V tistih okoliših je alkohol prepovedan, s tem ni bilo težav. Droga je bila pa druga pesem.

Kako živiš danes?

Ta naša država je v kurcu, sori, glejte, ljudje moji, kako živimo. Jaz sem na cesti eno leto ... Zakaj sem šla na cesto? Moj bivši partner je narkoman, sama se ne smatram za narkomanko, imam pa rada robo. Ker narkomanija je čisto nekaj drugega, je velika razlika. Jaz ne bom okradla svojega bližnjega ali koga drugega. Od njega sem odšla izključno zato, ker sem bila žrtev nasilja, hudega nasilja v družini. Psihičnega, fizičnega, ekonomskega, pristala sem v varni hiši, nenavlečena. Še to moram povedati. Kaj ne moremo imeti v Ljubljani enega

CDD20

zavetišča samo za ženske? Zakaj ne more biti vsaj ena soba samo za ženske? Brezdomne ženske potrebujemo varen prostor. Da lahko mirno zaspimo, da se lahko v miru oprhamo, kjer nas ni strah, tj. ločena zavetišča oziroma prostore, kjer bi lahko bile samo ženske, kjer bi se počutile varne in bi imele svojo zasebnost. Varnost brezdomnih žensk je resnično velik problem. Jaz sem v zavetišču spala bolj švoh, 12 tipov in jaz, ko je ura devet, moraš ven, zvečer ob devetih pa nazaj not. Čez teden hvala bogu imamo Kralje, Stigmo, Vincencija. Kaj pa vikendi? Ko je samo na Poljancu za jest. Kaj pa takrat? Celo življenje sem pridno delala, zdaj pa zaglavila. Cene za najemnine so se dvignile. Bolano. Jaz si s 460 evri ne morem privoščiti dostojnega življenja v Ljubljani. Danes spim pri prijatelju, ki je moral prvo skapirati, da me ne bo mogel fukati, da jaz pri njemu lahko spim.

Bi rekla, da je brezdomstvo za ženske težje kot za moške?

Da, zelo. Ženska se lahko prišlepa h kakšnemu tipu, a mora nekaj dati v zameno. Ali mu pospravlja flet, nafilila hladilnik in kuha ali ga spolno zadovolji. Jaz takšna nisem. Lahko mu flet pospravim, ne bo pa spal z mano v isti postelji. Nikoli.

Kako ženska na ulici skrbi za higieno, mesečno perilo itn.?

Kar se mene osebno tiče, sem mesečno perilo izgubila zaradi stresa. Na Kraljih se dobijo tamponi in vložki. Ženske se lahko umijejo na Poljancu vsak dan dopoldan od 11. ure, ko talajo hrano. Maš Vincencijevo zvezo, kjer se tudi lahko umiješ, če ti dovolijo vstop. Dva meseca nisem smela jesti pri njih, ker sem se postavila na stran enega reveža, ki mu niso hoteli dati čevljev. Sem rekla, čakite mal, vi ste plačani, ste božji poslanci, v vaših delovnih nalogah je opisano, da pomagate ljudem v stiski. Zakaj mu ne daste čevljev, vidite, da je bos sredi zime? In ker sem malo bolj energično to povedala, kot jaz znam, so mi dali prepoved. Od tega je zdaj minilo eno leto, pa še zdaj ne smem notri.

Te je zvečer, ko greš spat, strah? Te kdo nadleguje?

Vedno pazim, tega sem se v vojski naučila. Ne grem po isti poti. Vsake toliko časa se obrnem. Vedno si naštimam, da slišim. Steklo naštimam, da slišim. Veliko je punc, ki so se mi izpovedale, da so bile zlorabljene. Pridi k meni spat, potem pa zloraba in posilstvo. Zakaj ne prijaviš? Strah me je. Grem s tabo? Strah me je. Zakaj jo je strah? Ker ne ve, kdaj ga bo spet rabila. To je droga. Meni je droga vzela mogoče delček mene, ni pa mi vzela ponosa. Rajši bi bila ona glupača, k si ne zna palačinko spečt. Bolje bi prišla skozi, verjemite mi. One ženske, ki imajo kaj v glavi, ki so močne, take najbolj najebejo.

Se morda bojiš tudi splošne javnosti, ko spiš sama?

Se bojim, ja. Ampak kamor koli grem spat, vse prečekeram prej, si vzamem čas. Posedim tam, pokadim kak džoint in si ogledam situacijo, preden se odločim tam prespati. Sem bila zdaj dva dni na Metelkovi, pa mi na misel ni padlo, da bi zaleгла tam, stari. Mislim, no ... ona punca, ki se je ubila, vlak in to ... je bila moja prijateljica. So jo na Metelkovi zadrogirali, da ženska ni vedela, kje je doma, potem pa pod vlak, juhuu. Mene je mama včasih svarila pred tem. Pazi, da ti ne vržejo droge v pijačo ... Ja, ampak takrat ni bilo tega, zdaj pa ...

Kako si živela pred tem?

Ko so me starši odjavili s stalnega prebivališča, sem sedem let delala na črno po tri službe naenkrat, da sem lahko plačala najemnino, da sem imela avto, da sem si lahko morje privoščila. Vse na črno, brez dokumentov, brez vsega. Težko je dobiti v Ljubljani stalno prebivališče, če ne kupiš svojega stanovanja.

Ko si pristala na cesti, drogi, si poznala koga z ulice?

Ne, fora je, da sem prej poznala folk z ulice, tako da sem jim nosila kake deke in spalne vreče, pa kak sendvič ali kar koli. Potem se je pa situacija obrnila in so oni meni nosili dekice in spalne vreče. Tega ne moreš verjeti, če ne doživiš. Vsi ljudje, ki se srečujemo na ulici, se redno izmenjavamo. Enkrat gre enemu bolje, drugič drugemu. Dajmo se nekaj zavedati – moramo skupaj držati.

Pa je to tako?

Ja, med džankiji ni. Odvisno ...

Zdaj že leto dni spiš na cesti? Kje si prvič prespala?

V Plečnikovem podhodu. Takoj drugi dan sem imela tri varnostnike okoli sebe. So me pa čuvali celo leto, to je tudi res. Spala sem ... saj ti pravim ... *lock down*, vsi doma. Tako sedimo na Kongresnem trgu pa pridirkajo tile ... city police, redarji. Ker je bil še tujec zraven, pravijo osebne pa to ... v angleščini. Sem

CDD20

015
KRALJI
ULICE

rekla: »Ne dam ti osebne, itak si pa ti na mojem vrtu, dej ti meni nalog. Evo, preberi moj naslov. Če je Plečnikov podhod 1 moj naslov, je potem Kongresni trg moj vrt.« Model ni vedel, kam naj gleda, jaz imam pa od takrat mir.

Kaj ti je najtežje na ulici?

Najtežje mi je to, da sem sama. Na ulici težko računaš na prave prijatelje. To so ljudje v istem sranju. Ne morem jih obremenjevati s svojimi težavami, ker vem, da imajo sami s seboj dovolj problemov, mogoče večje.

Kaj pa težave, ki jih imaš z odvisnostjo?

Težko je. Včeraj sem komaj prišla do centra. Saj si me videl včeraj. Niti živjo nisem mogla rečt. Totalka nakrizirana, ja. Razmišljam o metadonski terapiji. Vem, da sem sposobna, samo moram imeti varno okolje, kar cesta ni. Naj bo kdo trezen na cesti, pa da ga vidim. Je težko ... Ali boš kadil travo, nekaj spil ali pa vlekel horsa. Saj je vseeno, nekaj boš vzel, da lahko zdržiš. Nič ne rečem, saj je v Ljubljani poskrbljeno, da se res lahko naješ in oprhaš. Ampak za ženske bi pa res lahko en prostor dali, ki bi bil namenjen samo njim. Zdaj pa se med sabo tepejo, katera bo pri kom spala. Nastanitev je odskočna deska ...

Celo oddajo lahko poslušate na povezavi <https://radiostudent.si/druzba/klopca-pod-svobodnim-soncem/maja-strah-pred-novim-dnem>.

Z Majo sta se pogovarjala Rok Pibernik in Jean Nikolič, 2022

KAJ NAJ STORI ČRV NA TRNKU VELIKEGA RIBIČA?

BENJAMIN GRACER

ZVEZA KLOŠARJEV SLOVENIJE

ŠTRAJKBREHARJI

Zdaj ko so v modi štrajki in baje dirigirani od nekje zgoraj, moramo stopiti v štrajk tudi mi spodaj. Še posebno tisti, ki smo na najnižji lestvici družbene civilizacije. Mi, ki nismo neka zelo poznana stranka, čeprav imamo po logiki življenja največ članov, bomo začeli temu primerno tudi nastopati.

Zanalašč nas bo vse manj na ulici. Zanalašč vas ne bomo več prosili za denar. Torej ne bomo fehtali tistih, ki tako kot mi nič nimajo, pa nam še največ dajo. Ustanovili pa bomo posebne specialne enote štrajkačev, ki bodo stali pred vrati ustanov, ki imajo največ denarja in so medijsko najbolj izpostavljene kot dobičkonosne. Tam bomo »napadali«
kravatarje in ženske v dragih toaletah in jih nadlegovali za poceni sendviče in poceni vino. Vemo, da rezultati ne bodo pretirano dobri. Toda vseeno

upamo, da se ti bogataši ne bodo zatekli h klicanju policije, ki ima že itak dovolj dela s kriminalom. Fehtanje pa baje še ni kaznivo dejanje. Še posebej se zanašamo na tiste, ki zdaj štrajkajo za boljše plače, da po uresničenih sanjah ne bodo pozabili na nas. V glavnem na nas pozabijo tisti, ki jih volimo. Vsaj tako je bilo do zdaj. Naj vas vse, ki to berete, potolažimo, da niste edini pozabljeni. Pozabljeni smo čisto vsi državljani in državljanke lepe dežele, ki nas nategnejo, da jih volimo, potem pa dobimo prst v rit.

Vemo, da si zdaj zastavljate vprašanje, smo štrajkači ali štrajkbreharji. Smo oboje. Če smo vas s tem pisanjem zmedli, še toliko bolje. Toda pričakujte in vedite, da znamo ta naš štrajk še bolj zapoprati in zaostri naše pogoje.

ZKS

016
KRALJI
ULICE

PAPARAZZI ZA REVEŽE

Jaka Prijatelj

Priloga Društva slovenskih pisateljev Vrabec Anarhist se tako kot spletni portal imenuje po neuklonljivem ptičku iz romana Ivana Cankarja Hiša Marije Pomočnice, ki se je na vsak način hotel prebiti na svobodo in ga lahko razumemo kot simbol večne utopije. Čeprav je vrabček v romanu nesrečno končal, smo ga oživili v prepričanju, da mora biti svoboda temelj družbe in ustvarjalnosti. Prilogo urejata Igor Divjak in Neža Vilhelm.

Selma Skenderović

TEDENSKO ŠOPINGIRANJE

Foto: osebni arhiv

Evo ga, prihaja. Petnajst minut imam do Hoferja. Kupila bom samo tisto, kar lahko prinesem. Kartica za avtobus v žepu. Naj gredo ti kar pred mano, bom stala. Kartica. Kartica v žep. Slušalke. Kje imam slušalke? Ko si dam slušalke v ušesa, ne razmišljam. Še tri postaje. Tu spet nekaj gradijo. Glej to babico, kako se gura. Počasi, počasi. Samo počasi, vsi bomo šli dol z avtobusa. Počasi. Čez prehod za pešce. Leva, desna. Ni avtov. Mimo rampe in Tedija. Moram vzeti voziček. Imam dva evra? Imam, evo. Dva evra. Pozdravi moškega na vozičku! Mogoče mu lahko dam nekaj drobiža. Bom potem. Ko vrnem voziček. Vhod, vhod. Spet so nekaj spreminjali. Sadje in zelenjava sta bila zadnjič nekje na sredini, zdaj sta pri vhodu. Štiri jabolka. Štiri banane. Ne bom vzela vrečke. Pa kaj se je ta zdaj postavila tu z vozičkom! Gospa, ne bo zmanjkalo pomaranč.

Samo dve bom vzela. Dve. Paprike so spet podražili, ena bo dovolj za naju. Ena za rižoto. Pesto. Lahko pesto. Meso je predrago. Puranje kocke bova morali razdeliti v tri vrečke. Na kocu se bodo itak pokvarile. Nimava skrinje. Ne bom ves teden jedla eno in isto. In kdo bo to pripravljal?

Sem vse vzela?

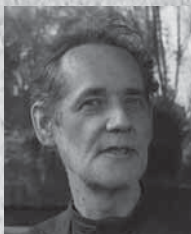
Na tej je ženska, bom šla raje sem. Zdaj vzamem 50 evrov iz denarnice. Dam si jih v žep, ja. Hitro. Moram spraviti vse to na trak. Ja, gospa, ja. Takoj ločite svoje stvari. Mogoče boste po nesreči plačali še mojo papriko. Kje imam ceker? Vem, da sem ga vzela. Dober dan. Hitro. Bom potem pospravila v ceker. Važno, da vse spravim najprej nazaj v voziček. Se že potim. Super, vsi me gledajo. Naj gledajo, kaj me briga:

23 evrov 17 centov. Dam 50. Ja, imam. Evo, 17 centov. Hvala, enako. Sem se bom postavila z vozičkom. Počasi. Vse mi bo uspela pospraviti. Denar in račun nazaj v torbo. Na dno cekerja konzerva, sir, sadje. Na vrh solata in maslena rogljička. Lahko grem. Moram vrniti voziček. Rekla sem, da mu bom dala drobiž. Mah, tudi jaz delam. Meni nihče ničesar ne podari kar tako. Ampak on je na invalidskem vozičku. Mu bom dala, ko bom imela več. Zdaj se mu moram nasmehniti. Ne morem več razmišljati o tem. Preveč razmišljam. Moram nehati. Kar po travi bom šla, da ne zamudim avtobusa. Joj, ta vrečka je pretežka. Nimam kondicije. Kakšna gužva je tu. Sovražim ljudi. Avtobus prihaja. Kartica v žepu. Naj gredo ti kar pred mano, bom stala. Kartica. Kartica v žepu. Slušalke. Kje imam slušalke? Ko si dam slušalke v ušesa, ne razmišljam. Ko pridem domov, bom najprej razporedila to, kar sem kupila. Potem se bom malo odpočila in nekaj pojedla. Moram se napisati na seznam za pranje perila. Moram pospraviti sobo. To so samo štiri stvari. Samo počasi. Najprej moram spraviti to vrečko z avtobusne v sobo, ne da bi se zadušila.

Stop. Pritisni stop. Stop. Vstani, ustavil se bo. Samo počasi. Vsaj vhodna vrata študentskega doma so vedno odprta. Ključ. Dvakrat moram obrniti, dvakrat sem zaklenila. Najprej moram razporediti to, kar sem kupila. Potem se bom malo odpočila in nekaj pojedla.

Foto: Jaka Prijatelj

Igor Divjak

Foto: osebni arhiv

HAMED AINEHVAND: IRANSKA DRUŽBA JE TIK PRED EKSPLOZIJO

Hamed Ajnehvand je iranski politični novinar, ki je v Sloveniji dobil zatočišče organizacije ICORN, s katero tesno sodeluje Slovenski center PEN. V Iranu je bil zaradi kritičnega pisanja o verskem režimu obsojen na šest let zapora, a je imel srečo, da so ga po dveh letih prestane kazni izpustili. V Evropi je dobil priložnost, da opravlja svobodni novinarski poklic. Tesno sodeluje z iranskima uredništvoma radiotelevizij BBC in Voice of America. Preden sva začela pogovor, se je ravno po Skypu pogovarjal s petletnim nečakom ob začetku praznika čahrsanabe suri, ki naznanja prihod iranskega novega leta.

Kaj vam je rekel nečak?

Pozdravil je svojega dragega strica ob začetku praznika. Zdaj tam prižigajo kresove in pripravljajo ognjemete.

Koliko vas je v družini?

Imam očeta, brata in sestro. To je bil sestrin sin. Jaz sem edini, ki je odšel v tujino.

Se po sedmih mesecih bivanja počutite v Ljubljani doma?

Ljubljana me zelo zanima. Všeč mi je, da je tu odlično vreme, saj je zrak v Teheranu zelo onesnažen zaradi slabe prometne politike in slabe kakovosti bencina. Več kot tri tedne na leto so vsi uradi, pisarne, šole in fakultete zaprti zaradi hudega onesnaženja. Tu, v malem mestu, z malo prometa je veliko bolje. Zelo mirno je, tu bi se človek lahko upokojil.

A vi se še nočete upokojiti, saj ste v najboljših delovnih letih.

No, Ljubljana ni primerna le za upokojitev. Veliko reči se da početi. Obiskal sem veliko muzejev, odlična je tudi Narodna in univerzitetna knjižnica, ki jo pogosto obiskujem.

Katere knjige ste si izposodili?

Veliko knjig z mojega področja mednarodnih odnosov in politike, pa tudi knjig o slovenski zgodovini. Zanimalo me je, kako je bilo s Slovenijo v času

Jugoslavije. Prebral pa sem tudi roman Tanje Tuma Češnje, bele in rdeče, ki sva ga z ženo prevedla v perzijsčino. Roman pripoveduje o času od druge svetovne vojne do slovenske osamosvojitve. Zelo me je pritegnila usoda malega naroda, ki si je tako močno želel biti samostojen.

Preden ste prišli v Slovenijo, ste pisali za časopis Iran in za Amad. Bili ste kritično do režima, zaradi česar so vas obsodili na šest let zapora. O čem ste pisali?

Delal sem v uredništvu Amada, ki je objavljajl prek kanala Telegram. Amad je bil povezan z Ruholahom Zamom, ki so ga pred dvema letoma usmrtili. Pa tudi za druge medije. Napisal sem veliko člankov o iranski politiki po tem, ko je Hasan Rohani postal predsednik. Organizirali smo tudi protest in napisal sem nekaj kritičnih prispevkov o tem, da zame ni sprejemljivo, da oblast ubija ljudi le zato, ker sodelujejo na protestih. Aretirali so me v iranski nacionalni knjižnici. Petdeset dni sem bil zaprt v samici. Vsak dan so me zasliševali pripadniki Iranske revolucionarne garde. Potem pa so me premestili v zapor Evin. V Evinu je bilo bolje. Obiskovali so me družinski člani. Med drugim sem delal tudi v kuhinji, kjer sem se navadil bolje kuhati. Zdaj se v kuhinji počutim zelo domače. V zaporu torej nisem le zapravljal časa. Zaprt sem bil le dve leti, saj so me izpustili po protestu, ko je iranska vojska sestrelila ukrajinsko letalo in je oblast morala malo popustiti.

Tu ste ponovno začeli delati tudi kot novinar.

Ja, delam za iranski program BBC-ja in program televizije Voice of America. Za obe hiši sem dal nekaj intervjujev. Obe gledajo tudi v Iranu. Sateliti so v Iranu sicer prepovedani, a več kot 90-odstotkov prebivalcev gleda ta televizijska programa prek satelitov, tudi program Iran International, ki ga oddajajo v Londonu. Vsi ti programi nasprotujejo Islamski republiki in spodbujajo ljudi proti vladi. Od začetka gibanja Ženske, življenje, svoboda, od smrti Mahse Amini, se je v Iranu veliko spremenilo. Islamska republika ne bo

Hamed Ainehvand

Foto: osebni arhiv

več mogla nadzorovati ljudi tako, kot jih je prej. Oblast ohranja le z nasiljem. Veliko je pouličnih protestov. V zaporu je ogromno novinarjev, političnih aktivistov in aktivistov za človekove pravice. Oblast je onemogočila dostop do interneta, da ljudje ne bi mogli organizirati protestov. A ljudje se kljub temu zbirajo na ulicah in protestirajo. Irance poleg političnih pestijo tudi hude finančne težave zaradi mednarodnih sankcij. Ljudje so pod vse večjim pritiskom, predvsem ženske nasprotujejo obveznemu nošenju hidžaba.

A režim kljub vse ostrejšim protestom ne popušča. Postal je še nasilnejši.

Vse diktature delujejo podobno. Tako v Rusiji, Belorusiji kot Iranu. Pritisk oblasti je vse hujši. A menim, da vlada nima veliko izbire. Morala bi prisluhniti ljudem. Če bo ob vseh finančnih težavah stopnjevala nasilje nad ljudmi, se bo sistem vladavine razsul. V dveh, treh, morda petih letih bo vladavine tega režima konec. Islamska republika nima prihodnosti.

Toda ta režim Iranu je na oblasti že vse od islamske revolucije leta 1979.

Ja, a v Iranu se pripravlja nova revolucija. Noben psiholog ne more napovedati, kdaj točno se bo zgodila. Vidimo pa

nekatera znamenja v družbi, da se pripravljajo.

V članku za PEN-ov spletni časopis Tednik ste zapisali, da so protesti za Mahso Amini šele začetek novega revolucionarnega gibanja.

Ja, ti protesti so začetek revolucije. Veliko protestnikov je policija ubila, veliko žensk. Islamska republika se je na oblasti ohranila samo z nasiljem. Če bi imeli prave volitve, bi bilo po mojem mnenju več kot 80 odstotkov Irancev proti Islamski republiki.

Tudi na podeželju? Tam so ljudje vendarle nekoliko bolj konservativni.

Seveda. Iran je prva država na svetu, iz katere se želi izseliti večina prebivalcev. Zaradi finančnih težav in mnogih omejitev. Diktatura v Iranu je drugačna od diktatur na Kitajskem in na Kubi ali v Rusiji. V drugih diktaturah lahko ljudje, če odmislimo politične omejitve, živijo svobodneje kot v Iranu. V Iranu pa je toliko omejitev: ženske morajo obvezno nositi hidžab, prepovedano je pitje alkohola, igranje mnogih instrumentov. Če se v Rusiji ne ukvarjaš s politiko, lahko živiš sorazmerno svobodno. Lahko greš v lokal, bereš knjige, igraš glasbo in tako naprej. V Iranu pa je drugače. In to ne more trajati v nedogled.

Katere pa so tiste sile, ki bodo v Iranu izvedle revolucijo? Menite, da bo ta demokratična?

Težava je v tem, da iranska opozicija ni dovolj povezana in ne ponuja skupnega programa. Vseeno pa na opozicijo pritiskajo ljudje in zahtevajo enoten revolucionarni program. Ljudje so namreč izčrpani in družba je tik pred eksplozijo.

Prvega marca so bile v Iranu volitve, toda udeležba je bila najnižja v zgodovini islamske republike. Volilo je le 40 odstotkov upravičencev, večina se je odločila za bojkot volitev.

Menim, da ta statistika, ki jo je objavila vlada, ne drži. Menim, da je bila resnična udeležba nižja od 10 odstotkov. To se je v Islamski republiki zgodilo prvič. Ogromno glasov je bilo neveljavnih. Nekateri ljudje so šli volit zaradi pritiska režima, a nalašč so oddali neveljavne glasovnice. Podobno je bilo na predsedniških volitvah. To so bili v resnici protestni glasovi.

Poleg tega volilni sistem v Iranu ni zares demokratičen, saj nad kandidati bdi svet varuhov, ki z vetom lahko izloči vsakogar, ki se mu zdi neprimeren.

Po revoluciji so bile v Iranu le ene svobodne volitve, a že vse od vojne z Irakom volitve niso svobodne. Od takrat svet varuhov izbira le take kandidate, ki so povezani z vlado in so od nje odvisni. Mnogim aktivistom tako ni dovoljeno kandidirati na volitvah. Izid letošnjih volitev, na katerih se je v parlament uvrstilo veliko skrajno konservativnih kandidatov, tako napoveduje še bolj mračno prihodnost. Mislim pa, da bo to privedlo do novih družbenih nemirov.

Za PEN-ov Tednik ste pisali tudi o izraelskem napadu na Gazo.

Ta vojna med Izraelom in Hamasom ni sprejemljiva. Izrael se ne odziva na napad Hamasa, ampak izvaja genocid. Gazo hoče popolnoma uničiti. Netanjahu je rekel, da se bo vojna končala v dveh, treh mesecih, zdaj pa traja že veliko dlje. Pobili so veliko ljudi, veliko otrok. Ameriška vlada je izjavila, da bi moral Netanjahu vojno končati, toda če bi Amerika res hotela končati vojno, Netanjahuja ne bi smela podpirati in Izraelu ne bi smela dajati orožja. Ravnanje ameriške demokratske stranke, ki naj bi branila človekove pravice, ni sprejemljivo, saj v Gazi zdaj ljudje nimajo nobenih pravic.

Z geostrateškega vidika pa gre verjetno predvsem za to, da želi Izrael imeti močnejšo vlogo na Bližnjem vzhodu

Foto: Shimaabedinzade

in si prilastiti nahajališča zemeljskega plina pod morjem ob Gazi. Kako vidite vlogo Irana v tej strateški igri moči?

Iranska vlada ima drugačno stališča kot večina prebivalcev Irana. Vlada podpira Hamas, Hezbollah, pa tudi sirskega diktatorja Bašarja al Asada. Ljudje pa nasprotujejo temu, da jim vlada daje denar. V mnogih intervjujih sem rekel, da je edina rešitev za konec izraelsko-palestinske vojne, da Teheran, Savdska Arabija, Egipt in druge arabske države ter Izrael priznajo obstoj dveh držav, Palestine in Izraela. Največja ovira pri tem je Izrael. Če se to ne bo zgodilo, se bo vojna nadaljevala. Potem se bo morda zaradi politike, za katero se je Izrael zavestno odločil, ponovno zgodil tak napak, kot se je 7. oktobra 2023.

Kako vidite svojo prihodnost? Menite, da se boste kdaj vrnili v Iran?

Iran, kot ga vidim, je vsak dan temnejši. Nikakor se ne morem vrniti v Iran, če se oblast ne bo zamenjala. Kot novinar moram sprejeti, da sem v pregnanstvu. Če bi se vrnil, bi me spet zaprli. Kdo ve, morda bi končal kot Aleksej Navalni.

**ZAKAJ IZRAEL MNOŽIČNO POBIJA CIVILISTE?
KER LAHKO!**

JURIJ KUNAVER

Foto: osebni arhiv

Viktorija Jurijivna Amelina (1986-2023)

Viktorija Jurijivna Amelina je bila ukrajinska pisateljica za otroke in odrasle, novinarka in pesnica. Po ruski invaziji na Ukrajino je naredila vrsto intervjujev s pričami vojnih zločinov v vzhodni Ukrajini ter organizirala humanitarno pomoč za begunce v Lvovu. 27. junija 2023 jo je smrtno ranila ruska granata, ki je priletela v picerijo v Kramatorsku, kjer je večerjala. Štiri dni zatem je v bolnišnici umrla. Med napadom je bilo ubitih še 12 ljudi, med njimi trije otroci. 60 je bilo ranjenih.

Ko je pisala zabeležke z vojnih prizorišč, je ugotovila, da »stavki postajajo kar se da kratki, ločila odvečna in zaplet nejasen, toda obenem je vsaka beseda tako polna pomena«. Te zapise je poimenovala nepoezija.

Pesmi je iz angleščine prevedla Tanja Tuma.

Nepoezija

Ne pišem poezije
sem prozaistka
a je resničnost vojne
pogoltnila ločila
in enotnost zgodbe
požrla je enotnost
kot bi jezik razkosali izstrelki

koščki jezika
so bolj podobni poeziji
a to ni ona

ni ona, tudi to ni ona
ona je v Harkovu
prostovoljka

9. maja 2022

Čudno žgoče poletje

*(po intervjuju s pričo uničenja v Mariupolu,
ki ji je uspelo pobegniti iz mesta 1. aprila 2022)*

čudno je to žgoče poletje
polno ljudi morja
in njihovih spominov
razčlenjenih v spominke
fotografi nemških časopisov
novinarji Timesa
tožilci
preiskovalci
arhivarji
prihodnjega muzeja mesta
od katerega je ostalo le morje
in nekaj ljudi morja
katerih spomine zdaj razvrščajo
v spominke

Pesem o vrani

Spomladi na pustega polja modrini
stoji ženska odeta vsa v črno
in vzklika imena svojih sestra
kot ptica na neba praznini.

Vsako ime je klic:
tisti, ki odletela je prezgodaj,
tisti, ki prosila je umreti,
tisti, ki smrti mogla ni uiti,
tisti, ki živi v pričakovanju,
tisti, ki še živi v večni veri,
tisti, ki žaluje in molči štirideset dni.

Vsako ime krik uperjen v zemljo,
kot da polje sejala bi z boljo
z bolečino in sestra imeni,
ki kot seme vzklika bodo iz prsti
in na polju vesela do neba
melodija življenja bo odmevala.

In kaj bo z vrano, kaj bo z njo?

Na tem polju večno bo,
ker njeni kriki so edino,
kar lastovke dviguje v nebo.

Slišiš, kako kliče
njihova imena enega za drugim?

Pričevalke

v tem čudnem mestu samo ženske pričajo
ena mi pripoveduje o izginulem otroku
dve o do smrti mučenih v kleti
tri trdijo, da niso ničesar slišale o posilstvih – in pogledajo stran
štiri omenjajo krike iz policijske postaje
pet jih momlja o usmrčenih na njihovih dvoriščih
šest jih govori glasno a ne morem razumeti kaj
sedem jih našteva zaloge hrane ki jo še imajo
osem jih trdi da lažem in pravice ni
devet jih mrmra med seboj ko hodijo na pokopališče

tudi jaz grem tja, saj že iz mesta vsakogar poznam
vsi njihovi mrtvi so moji mrtvi
vse njihove preživele so moje sestre

deset jih govori o preživelem moškem
tudi njega so zajeli
in zdaj lahko priča o svojih krvnikih

potrkam na njegova vrata
namesto njega odpre sosed
rekoč:
Samo zdi se da je mož preživel
pojdi raje govori z ženskami

2012, razredna fotka. Folk ob takih momentih rata nostalgichen, mene je pa strahmatiziral. Ne vem, kaj je blo narobe z nami 12 let nazaj, ampak očitno vse. Dobr pustno tipe, oni že 100 let poznajo sam trenirko pa hudico, ampak babe pa vsak teden drug stil. En dan si gotičarka iz sekte, nasledn dan pa sponzorūša... Ampak ta 2012... takrat smo se pa očitno res iskal...

Sploh ne vem kako je pršlo do obdobja hipsterjev, ampak na kr eno sredo tega leta smo vsi začel zgledat enako.

Trakovi z rožicami okoli glave, k pastirji sred ljubljane, sove so ble A MUST, če nisi mel sove nekaj nekje, nisi bil taprav.

Perje. Povsod faking perje. Noben nam ni mogu dopovedat, da zgledamo k lovilci sarj. Pajkice. Ampak ne navadne, tiste frijolčaste, k so mele galaksijo gor harisane.

Na to seveda neka jeans jakna pa grda bela majca, k je mela brke gor.

Nevem. Ist res ne štekam kaj je blo to obdobje. Vem sam, da če kdo via mojo fotko od takrat... ne je ne.

ZAPISI IZ POLJA 2 (KAKŠNE SO BARVE OSAME)

Kakšne so barve osame

Ali je samota črna?
Osamljenost
žareča, skeleča?
Se te barve lahko spremenijo
v
barvo mavrice?
Ki je prav tako sama?
In edinstvena ter redka.
Jutro si pobarva
dan v samoti
v tišini zore
z dišečo kavo.
Ki mu narišem
svoj nasmeh.
Hvaležna za to
jutranjo osamitev.
Barvo mavrice
čutim v nasmehu
in volji za nov dan.

Grad domišljije

je stabilen.
Grad je močan v iluziji,
sezidan iz kamna
preteklosti.
Vanj potujem po spominih.
V njem prebivam sama,
osamljena ženska
s trnovim obzidjem.
Kot zasanjana Trnuljčica
v čakanju prebujenja.
Star grad
v modernem življenju,
kjer smo vsi drugačni,
pa vendar isti.
Grad domišljije,
grad osamitve ...

Un poco loco ...

V glavi igrajo glasovi,
da sem že zmešana od njih.
Un poco loco ...
Jezijo se name,
naj grem proč,
ter kričijo name,
naj jih pustim na miru.
Un poco loco ...
Nasmejejo me,
ko mi pravijo,
da sem astralka – Avstralka.
Un poco loco ...
Trije alter egi,
ki jih dejansko poznam,
ljubimci v sanjah.
Un poco loco ...
Skupaj so z mano že eno
leto,
pa me nočejo zapustiti.
Un poco loco ...

Črni dnevi

Posmeh obupa v soncu.
Črni težki dnevi, ko je vse nesmisel,
kamor se obrnem, kamor pogledam,
kamor pomislim, kamor grem.
Vem, da morajo biti tudi taki dnevi,
vendar je to slaba tolažba,
v črnini obsijanega dneva.
Sem samo človek,
polna napak, polna zmot, kot vsi,
bi tudi jaz rajši vesele dni ...
Pa me lovijo le črni težki dnevi.
Vem, da morajo biti,
drugače ne bi cenila veselih dni,
vendar je težko v sebi najti poletje.
Kako končati črnino sonca?
Kako ogreti mrzle lunine sijaje?
Kako postati nevedna v svoji boli?
Kako črnina obupa premaga sonce poletja?
Od kje toliko moči?
Črni dnevi, težki dnevi, pokora za lepe dni,
tako trudni, brez počitka,
duša ne zmora mirnega sna.
Vem, zavedam se, da tudi taki dnevi morajo
biti.
Vendar je leto že čez,
pa še ni konec črnih dni ...
Kako soncu podariti nazaj izgubljeno moč?

Nazaj k sebi

Snežni vrhovi gozda se lesketajo
kot najlepši lestenec.
Ko ga obsije sonce,
se spremeni v diamante.
Pot se vije vmes,
pot, ki je nehala voditi iz
nesmisla.
Počasi se pot prebija
k smislu.
Vračam se k bistvu,
ki je drugačno od drugih.

JAZ

BEŽNA SLUTNJA
SKORAJ NERESNIČNA
SEM NEKAJ NAPISALA
NA ZID

KAKO NAJ JAZ
NERESNIČNA SLUTNJA
NAPIŠEM
NA NERESNIČEN ZID
RESNIČNO MISEL

ALI LAHKO DOKAŽEM
SAMO SEBE
NE
SEBE LAHKO SAMO SLUTIM
ALI PA SANJAM

MOJ SPOL
JE MEHAK IN PUHAČ
MOJ SKLON
SE NE SKLANJA
LETI SKOZI NEBO
SKOZI PRAZNINO BREZ ČASA
MOJE ŠTEVILO
JE NIČ

KO SE RODIM
VSA ZLEPLJENA
OD VEZIVA PRAZNINE
VSA ZAVOZLANA
Z VOZLITIŠINE
VSA SKRČENA SAMA VASE
V SVOJ SRAM

TEDAJ NISEM IDEJA
MISEL
SANJE
TEDAJ SEM LE
UPANJE
BEŽNA SLUTNJA
DA BOM MORDA NEKOČ
LAHKO RESNIČNA
PESEM.

MATIC

Foto: Sandra Požun

Franjo Frančič

Foto: osebni arhiv

EVTANAZIJA – ALI STRAŽAR, KDAJ BO NOČ?

024
KRALJI
ULICE

Na veliko sem uporabljal besede, ki jim nisem vedel pomena. Nisem vedel, da ima lahko bolečina tisoč barv in vulkansko moč. Ko ne čutiš več sebe, svoje fizike, rok, nog, glave. Tri mesece sem vsako noč gledal resničnostni šov Goli in prestrašeni. Praktično sem videl vseh dvesto oddaj in prebujal sem se s težkimi mislimi: najprej postaviti zavetišče, potem poiskati vodo in zakuriti ogenj. Poslali so me skupaj z neznano žensko v Gvajano v južni Ameriki, v predele, kjer si komaj preživel gol in prestraši. Nato sva mnoge noči tavalas s psom v neki čudni omotici. Strašna, neznana bolečina rok, nog se je vračala. Iskal sem pomoč pri tradicionalni medicini, visel po bolnicah, obiskal vse alternativce. Samo denar so pobirali, sam pa sem zrl v nebo, če bo dež in bodo napadli komarji, popadači in peščene muhe, ki ti ubijejo vso voljo preživeti predpisanih enaindvajset dni.

Izgubil sem vse svoje življenje, prenehal sem voziti avto, nisem mogel več skrbeti za njivo, za češnje in oljke. Praktično mi od življenja ni ostalo NIČ. Čudežno, kot velika goba je brisalo vse, svet, barve in čas. Ničesar se nisem spomnil tiste dni, zaživel sem v črni luknji časa. Bolečine so postajale neznosne. Noči postale raztrgane. Kot bi nekdo vzel motorno žago in mi odrezal roke in noge. Z bolečih štrcljev je lila tuja kri. Nosi strašljivo podobo. Tesno zaprt v temno izbo, brez rok in nog. Nemo kričiš od bolečine, ki ne mine, ne mine, para te, peče, reže, ko plešeš kot derviš na robu norosti. Vesoljna moč ti pobere vso energijo in v belem prividu vidiš dvojnika, ki se zvija v krčih. Peklenski ples nespečnosti se je pričel, bolečina me je prebujala sredi noči. Omotičen sem poiskal daljinca. Skrbelo me je, če bom našel čisto, sladko vodo, kdo bo moja gola partnerica. Mrtvičenje telesa se je stopnjevalo, kot da bi se zataknil nekje v vesolju. V beli svetlobi se je pojavila podoba pokojne mame, pridi, pridi, je ponavljala. Tiho ječanje, grleni hlipajoči glasovi: naj se konča, naj izgine bolečina!

Vso noč sem se prebujal. Zbudil sem v enakem stanju kot zadnje mesece. Omotičnost, omrtvičena leva stran telesa, komajda sem čutil roke. Noge so bile šibke in opotekel sem se v prvih majavih korakih. Pitbulka Luna je že čakala na hrano pri vhodnih vratih hiše. Vseeno ji je bilo, v kakšnem stanju sem, čakala je hrano in prvi sprehod, ki je postajal vse krajši. Na polici je prgišče tablet, vzamem pripravljenih za eno pest in jih pogoltnem. Nekaj minut kasneje je enaindevetdesetletna starka vstala in pričela razbijati po kuhinji. Najmanj desetkrat je šla ven in noter čez vhodna vrata hiše. Ven pa noter, noter in ven. Pripel sem psico in se počasnih korakov odpravil do novo zgrajenega gostišča, kjer so parkirali prvi turisti. Hvaležen sem bil psici, da me je na nek način prisilila k gibanju. Brez nje bi že davno obstal.

Čas je v svojih jadrnih nosil nov vonj in vsebine, ki so bile nekoč tabu. Vse več ljudi se je opredeljevalo o zakonu evtanazije. Posplošeno bi lahko rekli, da sta bila dva tabora, prvi humanistično-znanstveni in drugi duhovno-religijski ali cerkveni. Ob tem se je pojavila nova beseda: samousmrtnitev. So besede, ki imajo posebno težo. Nosijo strah. Smrt, samomor, evtanazija. Le redko jih uporabljamo in izrečemo. In vendar je njihov pomen ves čas okoli nas. Sin akademika, ki si je prerezal žile, a mu niso dovolili umreti, je v javnost skupaj s podobno mislečimi poslal predlog zakona o evtanaziji. Seveda se je usul plaz kritičnih in površnih obsodb. Samo on ve, kakšna je bolečina, ko doživiš občutja onkraj trpljenja. Enako kot trpeča

gospa, ki je javno objavila, da odhaja v Švico na evtanazijo, ker pač pri nas zakonsko ni mogoča. Dogaja se. Z morfijem človeku lajšajo bolečine, dokler v zadnjem stadiju ne dobi injekcije s prekomerno količino te snovi in – umre. A namen ni bila usmrtitev, temveč lajšanje bolečin. Molk ne rešuje problemov. Potem je še tu paliativna sedacija: v deliriju vas priklopijo na infuzijo, vam vnašajo učinkovino in v nekaj dneh človek umre. Običajno je bolnik takrat že nezaveden in ga ne morejo več prositi za dovoljenje ... Vse to se dogaja. Kot mnogi nisem veliko razmišljal o tej kompleksni problematiki, ki je polnila časopisje. Poznal sem, vsaj mislil sem, da jih poznam, ljudi, ki so storili samomor. V času po šoku, ko se je to zgodilo, nismo vedeli, kako in kaj naj izrečemo. Besede so postale votle in plehke in vedno tisti zakaj, na katerega nismo vedeli odgovora. Preden se s psico odpraviva na drugi sprehod, da se rešiva kaosa v hiši, starka, njena mama, ki ni niti sekunde pri miru, ropoče s posodo. Ali zlaga in lika perilo. Ali koplje po gredicah na dvorišču. Ali žaga okrasno grmičevje. Le redko rešuje križanke, ki jih nikoli ne reši pravilno in do konca. Potem se čudi, da nagrade ni. Zasedla je večino prostora v hiši, premakne vsako stvar in jo da na drugo mesto. Ne čutim sovražnosti, a me moti, ker ne zna biti nekaj minut pri miru. Odprem prtljajnik dvajset let starega avta in z muko naložim psico. Ima dvorišče, a je vajena tekanja. Zapeljeva se dvesto metrov do pokopališča in cipres. Kot vsak dan pride na grobove blodna vaščanka, ki vsak dan žaluje za možem in sinom, ki sta storila samomor. Prej se ustavi ob mali kamniti kapelici in pozvoni z zvončkom želja. Včasih grob moža in sina obišče dvakrat na dan. Vas je daleč od kakšne idile, za kuliso zidov se skrivajo male in velike drame. Mnogi moški pretepajo pse, žene in otroke. Bolnica od sosedice sedi s cigareto ob živi meji in bulji na našo stran dvorišča. Vsakih nekaj mesecev ima napad norosti in kriči izmišljene obtožbe. Da ima videoposnetke, kako krademo njene pridelke in oljke. Poganjata jo zavist in zloba. Prišleki z juga se po desetkrat na dan vozijo sem in tja med parcelami, ki so jih ogradili z žičnato mejo. Najmanj dvakrat na teden z avtobusi pripeljejo poblaznele turiste, včasih iz ogromnih plavajočih ladij, zasidranih v bližnjem pristanišču. Praktično ni nikoli miru, ki ga skoraj vsak dan motijo množice pohodnikov, ki na veliko smetijo v naravi, ki naj bi jo občudovali. Končno spustim psico, da teka. Razkošen razgled na nasade oljk je čudovit. Opotečem se na kamnito klop.

Staršev in otroštva si ne izbiraš, dodeljeno ti je. Gibalo tistega časa je bil vseprisoten strah, ogroženost in nasilje. Ga ni in ga ni bilo dneva, da se mi ne bi v misli prikradla podoba matere. Vedno, ampak vedno z bolečino. Skoraj nisva imela niti enega lepega spomina, stotine obrambnih mehanizmov ni pomagalo, da bi z leti bolečina prešla ali bila manjša. Dodeljeno ti je.

Brali ste odlomek iz avtorjeve nove knjige EVTANAZIJA – ALI STRAŽAR, KDAJ BO NOČ?, ki izide v aprilu 2024 v založbi knjig Kulturni center Maribor: »Franjo Frančič je pisatelj, pesnik, dramatik, prevajalec. Rojen je leta 1958 v Ljubljani, živi in ustvarja v Istri. Je avtor več kot 60 knjig proze, poezije, dramatike in knjig za otroke. Večino otroštva in mladosti je preživel po rejah, domovih, gradovih. Leta 1979 je v Ljubljani diplomiral na Fakulteti za socialno delo. Po končanem študiju se je nekaj časa preživljal s priložnostnimi zaposlitvami, potem pa se je kot samostojni kulturni delavec v celoti posvetil pisanju.«

Kraljevi recenzor:

KINODVOR: MORILCI CVETNE LUNE, 3. 3.

V drugi polovici 19. stoletja so beli priseljenci plemena severnoameriških staroselcev Osage, tako kot večino drugih plemen, izrinili z zemlje svojih prednikov. Njihov novi dom je postalo skalnato, nerodovitno območje na severovzhodu Oklahome. Kot se je kmalu izkazalo, je bila njihova ničvredna zemlja izredno bogata z nafto, posledično so člani plemena v začetku 20. stoletja neizmerno obogateli. Kupovali so avtomobile in gradili velike hiše, a podcenili pohlep belega človeka. V tem času so bili Osagei celo najbogatejši ljudje na prebivalca na planetu. Naftnega denarja je bilo toliko, da je vlada ZDA imenovala bele skrbnike, da bi jim ga »pomagali« porabiti. Označili so jih za opravično nesposobne. Kaj kmalu pa najbogatejši ljudje na svetu postanejo tarča umorov iz koristi – v osupljivem številu. Že od začetka filma je jasno, da so morilci lokalni belci, ki so se spoprijateljili in v mnogih primerih poročili s svojimi žrtvami. Več ne morem razkriti, da vam ne *spojlam* filma. Sicer so triinpolurni filmi za moj okus predolgi, a je saga o tej tragični zgodbi vseskozi ohranjala mojo pozornost. Uravnoveženost med dialogi in čustvi je dobro premišljena, brez odvečnih besed. In predvsem trenutki tišine povedo največ o nekaterih likih – »manj je več« je govorna lastnost Osageev, ki ne izgubljajo sape, ko to ni potrebno. Kar pa je v filmu še preveč resnično, je trditev, ki jo izusti eden glavnih likov ob koncu: »Ljudje bodo hitro pozabili, ker nikomur ni mar.« Senca umorov, ki so zahtevali okoli 60 življenj, še danes visi

Vir: Kindvor

nad okrožjem Osage v Oklahomi. Pa se mi zastavlja vprašanje, koliko revnih ameriških staroselcev je v istem obdobju zaradi koristoljubja izgubilo življenje. Njihovih umorov ni nikoli nihče raziskal. Kolo zgodovine se v istem tempu vrti že tisočletja. In danes ni prav nič drugače. Krivice, tragedije, nasilje in pokoli iz koristoljubja so še vedno stalnica. Priporočam ogled.

Jean Nikolič

ŠPANSKI BORCI: StendAp »BEST OF«

Foto: Rok Deželak

Ufff. Super. Usta raztegnjena do ušes in iskrice v očeh. Komiki so s svojim točkami navdušili povsem polno dvorano. Nas popeljali v čarobni svet sprostitve, smeha. Lahkotno, kot da smo marionete. Rekli bobu bob in si še kaj izmislili. Dve uri čistega užitka. Še prav posebej bi se rada zahvalila Vidu Valiču in ekipi za donirani vstopnici. Zelo lepa gesta. Bodite dobro!

Xena

NAJRAJE IMAM MESEC FEBRUAR.
SAMO 28 DNI SEM BREZ DENARJA!

M. MARN

CANKARJEV DOM: DISTANCA

Industrijski alter balet. Tako bi z enim stavkom lahko napisal vse o predstavi. Pa ne bom. Kajti predstava je lep, čist in na žalost še kako resničen vpogled v naša življenja. Boj človeškega tkiva z vsem robotskim, kar se nahaja v nas. Vsaj tako sem jaz razumel predstavo. S tehnične plati je bilo vse skupaj ena velika čarovnija. Igra svetlobe in gibanja. Glasba me je ves čas spominjala na Laurie Anderson, ki jo močno čišlam, čeprav ni bila njena. Ples/balet pa me je z rekviziti spominjal na tovarno s tekočim trakom in ljudmi, ki tam delajo. In se tam seveda tudi upirajo. Tako je nastal kar lep življenjski baletni golaž. Kar pa bi lahko rekli tudi za internacionalno zasedbo plesalcev v skupini *MN Dance Company*. Očitno so s to predstavo zadeli v polno. Linhartova dvorana je bila prav tako polna in sem se že ustrašil, da bo aplavz daljši od predstave. Seveda pa sploh ne gre zanemariti, da so me klošarja kar zastonj spustili noter. Hvala!

Taubi

Foto: Klemen Batagelj, Mediaspeed

KINODVOR: NESREČNA BITJA

Nedavno smo si s skupino kraljev ulic v Kinodvoru ogledali film z naslovom *Nesrečna bitja* – kamor tudi sam spadam, sem tako malo v šali, malo zares pripomnil v društvu. Vstopnice so bile donirane, za to se zahvaljujem. Kar pa se tiče filma, nisem takoj ugotovil rdeče niti, študentka mi je povedala, da gre za nesrečno noseče dekle, ki naredi samomor, a njen otrok preživi. Ekscentrični znanstvenik – doktor – jo nekako reši in oživi. Nadaljevanje sem potem bolje skapiral, odkrila je nekaj in se izrazila dobesedno takole: »Bella, odkrila srečo.« Bella, tako ji je bilo ime, na novo odkrije spolnost ... Kmalu zatem sem odšel iz dvorane, ker sem preprosto potreboval kofein in nikotin, predvsem pa zrak. Po končanem filmu mi je študentka povedala, kako se je film zaključil.

Res je, kjer je volja, je tudi pot. Toda tam, kjer ni neke volje, je neka melanholija, otožnost ali depresija ali kar koli podobnega, je tudi pot. Morda bolj capljanje na mestu, miže ali pa kar leže. Pa vendarle čas prinese neke rezultate. Vse to pa se doseže z manjšo ali večjo pomočjo drugih, bližnjih prijateljev, znancev in

Vir: Kinodvor

kaj vem še koga ter usposobljenih strokovnjakov.

M. Marn

Film je psihološki pornič – vsi se jebejo v glavo.

Edin

DIGITAL HEALTH LJUBLJANA 2024

Konferenca je vsakoletni dogodek, ki domači javnosti predstavlja najsodobnejšo medicino, inovativne pristope in tehnike iz polja zdravstva ter vitalnega življenjskega sloga. Tokratni strokovno informativni dogodek je potekal februarja v prostorih skupnosti Ljubljana.tech v BTC-ju, v organizaciji Ljubljanskega tehnološkega parka. Dogodek je imel cilj ustvariti stičišče za napredno zdravstvo, kjer so se združili startupi, zdravstveni delavci, tehnološki strokovnjaki in inovatorji ter poljubni obiskovalci. Na dober glas je prišlo kar nekaj zanimivih tehnologij. Med njimi so bili organi na čipu, ki ponudi računalniško simulacijo fiktivskega delovanja organa, v smislu, kako se bo ta obnašal v prihodnosti, kako se bo odzval na različna farmacevtska sredstva, terapije in podobne vragolije.

3D laserski ultrazvok je neinvazivna metoda diagnostike, ki pretvori standardne 2D ultrazvočne slike v volumetrični niz podatkov, kar omogoča interaktivne povratne informacije, ki kliničarjem pomagajo pridobiti kakovostne slike in pravočasne prostorske informacije o skeniranem območju. V ospredju pa se pojavlja umetna inteligenca oziroma strojno učenje za prepoznavo tumorskih obolenj na rentgenskih posnetkih in posnetkih magnetnih resonanc. Neskončni preskok v zadnjih letih je doživela domišljija v primeru skoraj absolutne analize posamezne celice – *single cell analysis*.

Matilda

MENT 2024

Še en odlično izveden festival Ment, in to že deseti po vrsti. Zavidljiva obletnica, ki glede na obisk in prve vtise tako nastopajočih kot tudi organizatorjev in obiskovalcev obeta sladke sanje za še vsaj deset, če ne več let. Osemdeset koncertov v treh dneh na različnih lokacijah: Klub Gromka, Gala hala, Orto bar, Kino Šiška, SME ... Žal pa nekatere tudi med seboj neprimerno oddaljene, tako da je bila že priprava plana ena težka mora. Lahko bi celo rekel, da je Ment nekako neprijazen do starejših glasbenih navdušencev, saj jih s svojim natrpanim, a bodimo iskreni, odličnim programom, sili v skrajna in tudi nerazumna dejanja, ki presegajo njihove fizične sposobnosti. No, na srečo do kakšnih nesrečnih dogodkov v vseh desetih letih še ni prišlo. Par koncertov na dan, brez nepotrebnega čakanja v vrsti pred vrati in brez bezljanja med

Artificialice

Foto: Jože Balas, Foto Note

Vagina Corporation

Foto: Jože Balas, Foto Note

Personal Trainer

Foto: Jože Balas, Foto Note

Analena

Foto: Jože Balas, Foto Note

Leatherette

Foto: Jože Balas, Foto Note

klubi, se je izkazal kot pravi recept – čeprav smo seveda spet zamudili nekaj odličnih koncertov. No, če so bili res tako odlični, bodo v kratkem najbrž spet nastopili v Ljubljani ali bližnji okolici. Kakor koli, Festival Ment Ljubljana, vse najboljše in vse pohvale za deset let prijetnega druženja!

Jože Balas, Foto Note

Los Bitchos

Foto: Jože Balas, Foto Note

Nikki Lauder

Foto: Jože Balas, Foto Note

Izza rešetk:

N. Viktor

PODMORNICA NA SUHEM

Avtoportret, N. Viktor

DOLGO V ZAPORU

V Podmornici je zaprta tudi oseba, ki je za umor dobila polnih 30 let kazni. Do sedaj jih je odsedela že 23. Ta oseba mi je že drugi dan v Podmornici želela groziti, a so ji to drugi podmorničarji preprečili. Čisto nič ji nisem storil, le nisem se pustil podrediti pritiskom, ki ga nad zapornikom novincem izvajajo starejši zaporniki. Ne bi smel zanemariti dejstva, ki ga zaporniki vedno poudarjajo. Kot zadnji novinec bi moral na začetku nujno upoštevati število zapornih let, ki jih ima posamezni zapornik za seboj, saj to postavlja posameznika na lestvico pomembnosti, in večje število prebitih let za zapahi zagotavlja tudi večje spoštovanje, ki ga mora novinec tudi izkazati.

Še nekaj dni sem bil v strahu, ki se ga docela nikoli nisem znebil, a sem pridobil toliko spoštovanja, da me nihče ni nadlegoval, kakor sem kasneje videl, da se je dogajalo novincem. Izboril sem si svoje mesto v hodniku Podmornice, ki se mi je zdelo edino primerno za to, da postane moj bivalni prostor. Skoraj vsi v Podmornici namreč prejemajo močna zdravila, zaradi katerih so zaspani in so radi v svojih posteljah po zatemnjenih sobah. Pomanjkanje svetlobe je tisto, kar me je pregnalo na hodnik, saj v sobah ni dovolj svetlobe, tj. niti primernege mesta za pisanje. Vpliv zdravil na zapornike je očiten in za vsakogar, ki si želi običajnega dnevnega ritma, je to zelo nenavadno. Podmorničarji zares oživijo le za čas kosila in v času deljenja terapije. Obisk jedilnice je v času kosila obvezen, četudi se zapornik le usede za mizo in čaka, da drugi končajo s hranjenjem. Od 20 oseb v Podmornici nas le nekaj hodi redno na sprehode. In ne izogibajo se jim le tisti, ki so zaspani od zdravil. Vsaj dva v Podmornici sta obsojena zaradi pedofilije – in ne hodita na sprehode, ker ju je strah drugih zapornikov. Pedofili so mnogokrat oklofutani in deleži različnih opazk in žaljivk. V četrtem bloku (B4) jih tako od 150 oseb na zajtrk hodi le slaba petina. Jaz pa že vse od prvega dne nisem izpustil zajtrka, saj je to najpomembnejši obrok dneva, in to se pozna na mojem lastnem počutju. Četudi sem pred zajtrkom zaspan, se po njem zbudim, nato pa lahko v miru pišem, saj se večina vrne v postelje ali so ostali v posteljah.

Tudi v priporu v Ljubljani so se priporniki obnašali podobno, a na Dobu to še bolj pride do izraza. *Robijaši* z izkušnjami so mi že prej pravili o teh posteljnih truplih, in tako so se tudi izrazili. Nekateri prespijo svojo zaporno kazen, so dejali. Če ne pišem, se sprehajam po 33 korakov dolgem hodniku in poslušam radijske postaje na TV. Medtem ko vsi spijo, je hodnik prazen in akustika v njem je prijetna ...

MED PREDAVANJEM O PARANOJI JE GOVORIL: »MI SLEDITE?«

BOJAN SCHWENTNER

REZERVAT: DNEVNIK OBSOJENCA 0-118/2015

Ta dnevnik je resnična zgodba življenja v ZPKZ Ljubljana, Povšetova ul. 5. Pisati sem ga začel 26. 4. 2015. Naj vam ga bo v veselje brati in naj vam nekaj da, kaj koristnega. Glede na to, da se najde v njem tudi kaj nepojasnjene, čudnega, nedorečenega, naj vas ne bo sram. Vprašajte. Moj elektronski naslov vam je vedno na razpolago: taubi66@gmail.com.

Petek, 7. 8.

Vsak človek je oštevilčen. Tako ti kot on in seveda tudi jaz. Oštevilčen, pa ne le enkrat. Tako sem tudi v rezervatu dobil svojo cifro 118/2015. To je cifra moje osebnosti. Ta cifra sem jaz. Preklete, kako me to spominja na koncentracijsko taborišče. Veste, kakšna je razlika med Auschwitzem in Povšetovo? V Auschwitzu so imeli vsaj krematorij. Morda se to sliši malo tako, a v moji andijanski duši se je porodilo spoštovanje do vseh, ki so jih maltretirali v teh lagerjih. Tako sem se odločil, da si bom svojo taboriščno številko tetoviral na svojo levo roko. Ta ideja ni muha enodnevnica. Že več kot mesec dni mislim nanjo in se tudi pripravljam. Tetovaža ni le za en dan, ostane za večno, kot brazgotina od življenja tu. Najprej pa sem moral priti do svoje številke, ki jo tu skrivajo kot kača noge. Potem pa še izvedba, ki pa je tu možna. V rezervatu se da vsako pizdarijo uresničiti. Miha se je spravil v akcijo (seveda ne le zame) in je hitro dobil vse potrebno za tatu mašino. Pred menoj je poskusil na cimru, naredil mu je srčka. In zdaj čakam jaz, kdaj se mu bo dalo. Pravzaprav tudi on čaka na barvo, da ne bo delal s tinto iz kulija. Aja, tetoviranje je tu prepovedano. Kaj pa ni? Kakšno kazen bom dobil? Mi bodo izrezali

tetovažo? Ne! Ker imam trdo glavo, se ne dam. Tatu bo na levi roki, pa če se sam Bog na glavo postavi. Mene pa čaka, da zbrusim iglo (novo). Saj veste, da se ne bi kakšne bolezni širile. Na zdravje tu se pazi bolj kot na vse drugo. Tu se čuvata zdravje in higiena, ko pa pridejo obsojenci spet ven, na to pozabijo. To je zelo zanimivo – življenje tu se spremeni. Ne le telesno, tudi v glavi. Kar težko razumljivo je to – pa vseeno.

Sobota, 8. 8.

Danes je bil žur s paznikom. S fanti v sobi smo prišli do veleumnega zaključka – žena mu ni dala, saj je bil ves dan siten. Pravo nasprotje tistega, kar je po navadi. Zapiral je sobo z vso močjo. Lopotal z vrati. Tuširanje na knap – vse hitro in živčno. Če ga nisem vsaj desetkrat prosil za časopis, pa sem ga dobil šele zvečer. Skratka, bolje ga je bilo pustiti na miru in niti prijazne besede ne spregovoriti z njim, ker je v njem tlela eksplozija. Tako sem večkrat čez dan pomislil: obstajajo Ekvator, Kralji ulice, Prestop, in kaj vem, kdo še ... za pomoč nam, ki živimo v rezervatu. Lepo in prav. Toda, ali obstaja kdo, ki skrbi za zaposlene v njem? Mar oni ne potrebujejo pomoči? Tudi njihova psiha je človeška. Tudi oni so le ljudje in ne bogovi, čeprav se božje počutijo. Pa hudičevo se obnašajo. Mislim, da bi bilo zelo koristno »iznajti« družstvo, ki bi se ukvarjalo z njimi. Mislim, da bi bilo zelo koristno naučiti jih, da problemov od zunaj ne smejo prinašati v službo. Zamere do zaprtih ne bi smelo biti. Zaprti niso artikli iz trgovine, ki se jih preklada in premetava

CDD20

029
KRALJI
ULICE

po polici. Vsi smo ljudje – to pa je težko razumeti. V komuni pri don Pierinu je bil v vsakem centru napis: Ne pozabite, da ste odvisniki. Ni pisalo ste bili! Tak napis bi moral biti tudi tu: Ne pozabite, da ste le ljudje! Tako zaprti kot zaposleni. Ko sem že omenil ta društva, mislim, da bi bilo vredno (čeprav utopično) razmisliti o tem. Nekaterim veliko pomenijo ta društva, o katerih pa večina zaprtih ne ve kaj dosti. Vedo le za dekleta, ki pridejo na obisk (a so na Kraljih prebrisani, ker ti pošljejo fanta), tudi zaposleni so dokaj zagledani vanje. Iz tega sledi teorija, da tudi zaposleni postajajo umsko zaprti v ta rezervat. Tudi oni imajo svojo številko, in to se večkrat vidi.

Taubi, ZPKZ Povšetova

PISMO O KOM?

Moteče faktorje na stran, dan se je začel obetavno – kot vedno. Toliko je za postoriti, da na koncu zmanjka časa za vse – kot vedno. Malce hitim, a se sčasoma umirim – kot vedno. Veselim se, ker sem si ostal zvest, ker lahko planiram svojo prihodnost. In kje se vidim čez 5, 10, 20 let.

Vse možnosti so odprte, čez pet let bom praznoval 41. rojstni dan. Ko je kdo od mojih idolov praznoval svojih 40, sem bil vedno ves na trnih. Občudoval sem njihovo psihofizično pripravljenost, preudarnost, eleganco. Človek se zazre vase, je pomirjen s samim seboj, rahlo nestrpen, čestita si. Eden temeljnih dosežkov v mojem življenju je, da nisem dosegel nič v lajfu. Kot rosn mlad deček sem za prvo branje odprl Sveto pismo. V trenutku, ko sem ga zaprl, sem šel v svet. Računal pa sem nanj, ko bo čas. Čeprav sem, kot mnoge druge stvari, to v trenutku pozabil. Kakšni dve leti kasneje sem zadet na ekstaziju razmišljal, da je to dober način, da premostim otroštvo in mladost, dokler ne bo prišel čas, ko bo moja obveljala. Vse težko prigarane oznake so le mit. Mene ne definirajo. Sem

še vedno le Črt. Obsojen odvisnik in abstinent, brezdomec, brezposeln, brez izobrazbe, samski, brez otrok, brez premoženja. Zame je to, ker se šolski sistem ni zmenil zame, prostovoljni mus. Postavljen sem bil pred dejstvo, da razred zapustim vedno znova. In ko je bila enkrat sprejeta odločitev, se nisem oziral nazaj. Čudna so pota gospodova, a sem pomirjen s samim seboj, le rahlo nestrpen. Čakam na moment, ko bom lahko razprl svoja krila prvič v življenju. »Ni se izšlo, ni speljal do konca, ni dosegel, je začel, pa vse zanemaril ...« Jah, lahko bi se tako reklo. Motiti se je človeško, poskusiti pa tudi ni greh. Tak način sem izbral in vmes ostal brez vsega, kar bi me opominjalo na svoj cilj, a ostal sem si zvest. Kot bi plaval kravl na 1000 metrov in se na polovici vprašal, kaj zaboga počnem. Čaka me še nekaj zahtevnih zamahov, potem bom na cilju.

Črt M., forenzika MB

Foto: osebni arhiv

Renato Volker – Rene

HELIKOPTERSKI STARŠI¹

030
KRALJI
ULICE

»Nečesa se morate zavedati. Današnji starši so to zgleda pozabili in se bodo morali znova naučiti. Vaši stari starši so to dobro vedeli. Današnje generacije pa zgleda ne več. In to je, da vam ni dano, da dizajnirate, oblikujete svoje otroke. Narava ne bi tega nikoli dovolila. Evolucija ne bi dovolila, da bi bila nova generacija tako pod vplivom prejšnje. To se v naravi ne zgodi in še posebej ne pri otrocih. Starši ne kreirate otrok. In kljub temu imamo Mozartov efekt, kar naj bi pomenilo, da če moj otrok v maternici posluša klasično glasbo, bo postal genij. Verjamemo, da če bomo obesili dovolj igračk nad njegovo zibelko, bodo njegove nevrnske sinapse eksplodirale in bo genialen matematik. Nimate te moči. Ali to pomeni, da spodbude in stimulacije niso pomembne? Ne. Spodbude so seveda pomembnejše, kot če otrok odrasča v pomanjkanju teh. Ne pomeni pa, da več kot bo spodbud, boljši, višji bo nivo otrokovega razvoja. Obstaja nivo, ki ga potrebujejo vsaki normalni možgani, in ko ga enkrat dosežejo, to je okrog 99 odstotkov, kar večinoma ste dosegli, na vse ostalo nimate več vpliva. Ta ideja, da če je malo dobro in da bo veliko tega še boljše, je posebna za severno Ameriko. Verjemite mi, Francozi ne gledajo tako prijazno na otroke kot mi. Ampak to je druga zgodba, za kdaj drugič.«

Tukaj se je množica poslušalcev, pa tudi predavatelj sam, gromko nasmehnila. To, kar berete, je namreč transkripcija, zapis govora, ki ga je imel nevropsiholog Russell Barkley. FB mi ga je podtaknil. Jaz pa vam. Ni za kaj. V končni fazi prihajajo zadnji meseci šolskega leta, ko se bo spet norelo za ocenami, priznanji in pričakovanji.

»Kar smo torej dojeli, raziskali in ugotovili v zadnjih 20 letih na področju nevropredstav, nevropsihologije, v razvojni psihologiji, genetiki obnašanja, lahko strnemo v stavek: Vaš otrok je rojen s približno 400 psihološkimi sledmi, ki se bodo pojavljale, ko bo odrasčal. In vi nimate nič s tem. Torej ideja, da boste inženirji osebnosti, IQ-ja, akademskih dosežkov in vsega podobnega, enostavno ni res. Vaš otrok pač ni prazen list papirja, ki ga boste vi popisali. Če bi radi prebrali več o tem, prosim preberite knjigo Stephena Pinkerja 'The blank slate', ki vsebuje vse reference, dejstva in informacije, ki to potrjujejo. Boljše stališče je, da je vaš otrok genetski mozaik cele razširjene družine. Kar pomeni, da je unikatni skupek vseh vzorcev, ki se pojavljajo v vaši družini. Rad imam predstavo o pastirju. Vi ste pastirji. Ne ustvarjate ovce. S stališča oblikovalca, inženirja pa imate občutek, da ste odgovorni za vse. Za vse, kar je prav, in za vse, kar gre narobe. Zato prihajajo starši k nam s takim občutkom krivde. Nobena prejšnja generacija staršev ni imela toliko strahu. To pa zato, ker starši danes verjamejo, da gre zanje in to, kar oni delajo. In če ne naredijo pravilno ali ima otrok težave, se čutijo krive. Resnica pa je popolnoma nasprotna. To nima nič opraviti z vašim načinom vzgoje. Zato vas prosim, da nase nehate gledati kot na inženirje, stopite korak nazaj in si dopovejte, da ste pastir popolnoma posebnega, edinstvenega posameznika. Pastirji so zelo pomembni ljudje. Izbirajo pašnike, na katerih se bodo ovce pasle, se razvijale in rastle. Odločajo, ali so ovce dobro hranjene, ali so primerno zaščitene pred nevarnostmi. Okolje je pomembno, ampak ne oblikuje ovce. Noben pastir ovce ne bo spremenil v psa. To se enostavno ne bo zgodilo. Pa kljub

temu vidimo starše, ki počnejo prav to. Še posebej starši otrok s posebnimi potrebami. Zatorej stopite nazaj, glejte nase kot na pastirja tega posebnega otroka. Vi oblikujete zgolj okolje, pašnik. In to je zelo pomembno. Ovce pač ne oblikujete. To prinaša staršem iskreno osvobajajoč pogled na starševstvo. Ker čeprav je pomembno biti pastir, to hkrati pomeni spoznanje, da je pred nami posebno, čisto unikatno bitje in lahko uživate v predstavi. Zato odprite steklenico šardoneja, sezujte copate, naslonite se nazaj in opazujte, kaj se dogaja. Ker na to nimate vpliva. Pa tudi prav dolgo ne bo trajalo, ker bodo še prehitro odšli. Če boste mislili, da to, kar počnete z otrokom doma, da bo to oblikovalo smer njegovega razvoja, se na žalost motite. Vaš otrok je unikatni. Naj raste, naj se razvija in, ja, prosim, ustvarjajte primerno okolje zanje, ne pa ga programirati.

Kot je leta 1996 rekla Judy Harris v prvi knjigi na temo o netreniranih, neizkušenih ljudeh, 'The nurture assumption', ima izbira okolja, v katerem boste živeli, več za opravičiti z vašimi otroki kot kar koli, kar boste naredili v lastnem domu. Razen zlorabe, zapostavljanja ali podhranjenosti. Vse ostalo so nepomembne variacije. Pomembno je, kje živite. Zakaj? Zato ker so pri oblikovanju vašega otroka vplivi okolja veliko močnejši od vplivov doma. Ti vplivi so vrstniki, drugi odrasli, soseska, kar ima otrok v okolju na razpolago, šola in širša skupnost. Za vse to ste poskrbeli vi. Tako vi oblikujete smer otrokovega razvoja. Na drugi največji dejavnik tudi nimate vpliva. In to je genetika. Tega pač ne določate vi. Če pa mislite, da je starševstvo tako zelo pomembno, naj vam predstavim dve dognanji, ki sta bili večkrat ponovljeni.

Ko sledimo dvojčkom, lahko računamo, kolikšen je vpliv staršev in družine. Ugotovili smo naslednje. Vrhunec vpliva staršev je do sedmega leta. Od sedmega do dvanajstega leta se vpliv staršev dramatično zmanjša. Po 15 je šestodstoten. To je torej odstotek, na katerega ima vpliv vzgoja staršev najstnikov. Po 20. letu je vaš vpliv nič. Po 20. letu ni nikakršne sledi vpliva staršev na vzgojo otrok. In da se razumemo: to, kar vaš otrok ve, je jasno posledica vplivov okolja. Ampak njihovi potenciali, sposobnosti, osebnost niso.«

Na, serbus. Morda si bo kakšen starš zdaj oddahnil. Meni je vseeno malo odleglo. Zdaj tudi bolj razumem, zakaj se imajo duhovniki za pastirje.

Kot učitelj, starš in dedek se težko ne strinjam s temi stališči. Kot oče dveh ovc lahko rečem le to:

»Kaja, Samo, vajin pastir vaju ima rad in se niti slučajno ne boji za vajine štiri backe. Ko se prihodnjič srečamo, prinesem steklenico šardoneja in bomo skupaj opazovali to čredico zbežljane drobnice na pašniku življenja.«

¹ Helikopterski starši so osredotočeni na svoje otroke, prevzemajo preveč odgovornosti nase, namesto, da bi otrokom dopustili, da se učijo iz lastnih izkušenj. Bdijo nad otrokovim življenjem, ga nadzorujejo in pričakujejo popolnost. Usmerjajo njegovo vedenje, on pa nima časa za samostojno igro. Potrudijo se, da otrok dobi točno določenega učitelja ali trenerja, izberejo njegove prijatelje in aktivnosti, s katerimi se ukvarja, mu pomagajo pri domači nalogi in ostalih šolskih projektih (op. ured.).

MILOŠEV FOTO KOTIČEK:

PROTEST PROTI GRADNJI NOVE ČRPALKE NA OBMOČJU BLOKA 45 (NOVI BEOGRAD)

<https://www.instagram.com/stosicmilos/>

<https://www.facebook.com/milos.stosic.965>

Protesti državljanov v Srbiji se nadaljujejo. V Beogradu se poleg protesta zaradi nepravilnosti pri štetju volilnih glasov, ki je v zadnjih tednih zamrl, državljani združujejo za ohranitev zelenih površin v svojih občinah ter za preprečevanje divje gradnje in poselitve savskega nabrežja, ki občane Novega Beograda ščiti pred poplavami. Združenja občanov so protestirala tudi proti gradnji novih stanovanjskih blokov na Slaviji oziroma proti rušenju starih objektov na Vračari, ki so pod zaščito. In vsakič brez uspeha.

Občani in občanke so se zaradi gradnje nove črpalke večkrat obrnili na pristojne v mestni upravi in organizirali različne vrste protestnih shodov, a tudi tu ni rezultatov. »Ne da(vi)mo Beograd« navaja, da so se kljub protestu na temo gradbenega načrta in peticiji več kot 1000 meščanov in meščank pripravljala dela za gradnjo črpalke začela marca: »Črpalka je načrtovana v neposredni bližini stanovanjskih objektov in samo 150 metrov od šole (...) To je že peta črpalka na le dva kilometra dolgem odseku ob Ulici Jurija Gagarina. Štiri črpalke že obstajajo na območjih blokov 61, 63, 70a, črpalka na območju bloka 70, kjer živi okoli 10.000 ljudi (0,80 km²), pa je trenutno v fazi širitve.«

Miloš Stošić,
prevedel Jean Nikolić

Foto: Miloš Stošić

Foto: Miloš Stošić

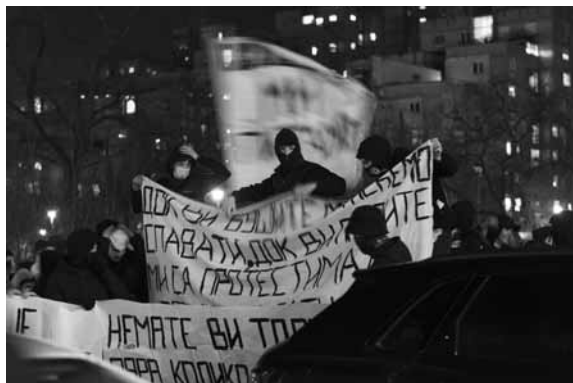

Foto: Miloš Stošić

Foto: Miloš Stošić

Foto: Miloš Stošić

Foto: Miloš Stošić

KRAVŽLJANJE MOŽGANOV

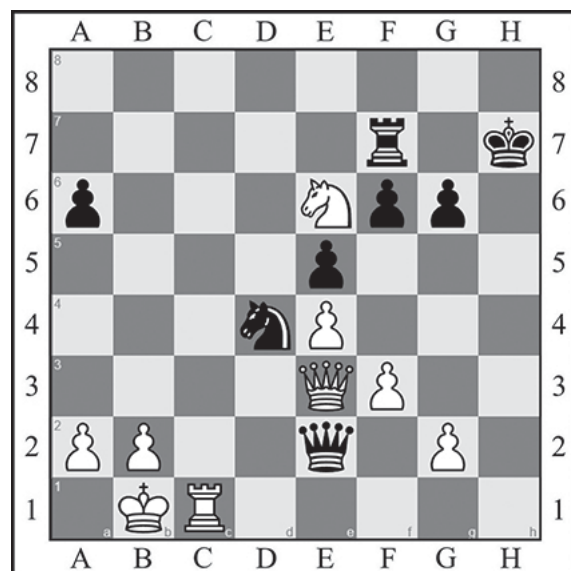
Boris Spaski – Viktor Korčnoj, Kijev, 1968

Na potezi je beli, zmaga s klasičnim matom. Poiščite rešitev.

Jean Nikolič

Standardni algebrski šahovski zapis:

pijon/kmet – brez oznake, S – skakač, L – lovec, T – trdnjava,
D – dama, K – kralj, x – jemanje figure, + – šah, ++ – mat,
O-O – mala rokada, O-O-O – velika rokada, = – remi/
ponudba remija, e. p. – en passant (kmetovo jemanje
mimogrede).

REŠITEV JE OBJAVLJENA NA STRANI 34.

Vir: chess.com

KOMENTARNICA: 030 323 128

DRAGE BRALKE IN BRALCI, KER VEMO, DA VČASIH KAKŠNO MNENJE ZBEŽI Z OBZORJA, ŠE PREDEN PRIDEMO DO SVINČNIKA IN PAPIRJA OZIROMA STOLA PRED EKRANOM V VIRTUALNI SVET, IN KER JE MOBILNI TELEFON VEČINOMA NAŠ TESNEJŠI SODELAVEC, SMO ODPRLI KOMENTARNICO. V NJEJ OBJAVLJAMO VAŠE POHVALE, PRIPOMBE, PREDLOGE IN VTISE. OB VSAKRŠNI URI JIH LAHKO POŠLJETE NA TELEFONSKO ŠTEVILKO 030 323 128, NA UREDNISTVO@KRALJIULICE.ORG ALI NA NAŠ FACEBOOK PROFIL. VABLJENI H KOMENTIRANJU!

SMS, 5. 3. >> Pozdravljeni! Rada bi pohvalila člana #426, ki je na lepo sobotno dopoldne v Tivoliju ponujal Kralje in pri tem izkazal veliko mero spoštovanja. Prijazen je pozdravil, pomagal pri nevšečnosti s parkirnino ter nasmejano odzdravil v pozdrav. Lepo je spoznati in pomagati takšnim posameznikom, ki ti v zameno s svojimi gestami polepšajo dan. LP Špela

Facebook, 16. 3. >> Danes sem bila v Lidlu v Celju na Mariborski cesti. Pred trgovino skoraj vsak dan stoji starejši gospod, ki ponuja Kralje ulice. Prijazen, vedno nasmejan, vedno mu dam evro, dva, pet, pač odvisno, koliko imam. Malo se pogovarjava, zaželi mi zdravja, sreče. Danes pa pridem iz trgovine, mu dam dva evra in pravi, kje si bila za osmi marec, iskal sem te. Pravi, počakaj me, grem v trgovino, da ti kupim rože. Počakam in gospod se vrne s šopkom tulipanov. Tako sem bila vesela, polepšal mi je dan. Še so dobri ljudje in še obstaja prijaznost. Gospod, hvala vam. Nataša

NEVID(e)NA LUBLANA

Vodniki in vodnice z brezdomno izkušnjo vam preko pripovedovanja zgodb predstavimo večplastnost brezdomstva in svoje izkušnje z ulice. Govorimo zgodbo o mestu, o sebi in o brezdomstvu.

Pohod poteka v manjših skupinah 3-10 oseb, kar udeležencem omogoča varen prostor, kje lahko vprašajo tisto, kar jih že dolgo zanima, a si do sedaj niso upali. Traja 1,5-2 uri. Prispevek za turo po osebi znaša 8 evrov za dijake, študente, upokojece in nezaposlene ter 10 evrov za zaposlene. Možne so tudi individualne ture za katere prispevek znaša 15 evrov.

Za prijavo nam pišite na: turo@kraljiulice.org ali na Facebook Nevidena Lublana

Pridružite se nam
pri odkrivanju
drugačne Ljubljane!

OGLASNA DESKA

Ste se že kdaj vprašali, ali je kateri izmed vaših odsluženih predmetov, morda uporaben za koga drugega? V Posredovalnici rabljenih predmetov, ki deluje v okviru društva Kralji ulice na Poļjanski c. 14 v Ljubljani, z veseljem sprejemamo predmete za dom in prosti čas, ki so pri vas že odslužili svoj namen (pohištva ne sprejemamo). Info kontakt: Slavko, 030 323 308.

Izšel je drugi slovenski prevod knjige Willa Halla z naslovom Vodnik za opuščanje uporabe psihotričnih zdravil v skladu z načeli zmanjševanje škode. Zainteresirani jo lahko kupite po ceni 3 € na sedežu društva Pražakova 6 v Ljubljani, ali jo naročite po ceni 5 € po pošti.

V društvu Kralji ulice sprejemamo hrano za naše brezdomne pse. Bo zelo dobrodošla! Hvala!

Društvo Kralji ulice se v mesecu januarju zahvaljuje:

- pekarni OSEM za pekovske izdelke,
 - slaščičarni ZVEZDA za slaščice,
 - fotostudiu FOTO GRAD za pet kupončkov za fotografiranje,
 - fotostudiu FOTO TIVOLI za pet kupončkov za fotografiranje,
 - NK OLIMPIJA za vstopnice,
 - KK CEDEVITA OLIMPIJA za vstopnice,
 - KINODVORU za vstopnice,
 - ANIMAL ANGELS za kritje stroškov veterinarskih storitev in
 - vsem dobrim ljudem za oblačila, obutev, hrano in božična darila.
- Se priporočamo za naprej.

Če želite objaviti svojo življenjsko zgodbo, nam jo lahko pošljete na urednistvo@kraljiulice.org ali nas pokličete na 030 323 128.

Športna sekcija Kralji ulice vas vabi vsak torek 15.15–16.15 v Športni center Triglav za Bežigradom (balon) na nogometno urico. Vsi dobrodošli!

NAGRADNA KRIŽANKA

Iskrene čestitke nagrajencem in nagrajenki pravilno rešene februarske nagradne križanke. Tri knjige Ljubljanski džanki avtorja Pita Pitamberja Pangrca prejmejo: Anamarija Prijatelj iz Nove Gorice, Ivan Grm iz Dobrnič in Mojca Honzak iz Ljubljane.

033
KRALJI
ULICE

Delovanje našega društva lahko podprete tudi tako, da nam namenite 1 odstotek dohodnine, ki vam jo država odmeri za preteklo leto. To storite s spodnjim obrazcem, ki ga izpolnite in

pošljete na pristojni urad FURS (v Ljubljani je naslov: Davčna ulica 1, 1000 Ljubljana). Hvala!

PODATKI O DAVČNEM ZAVEZANCU:

(ime in priimek davčnega zavezanca)

(podatki o bivališču: naselje, ulica, hišna številka)

(poštna številka, ime pošte)

Davčna številka

--	--	--	--	--	--	--	--

(pristojni finančni urad)

Rešitve iz februarske številke.

ZAHTEVA za namenitev dela dohodnine za donacije

Ime oziroma naziv upravičenca	Davčna številka upravičenca								Odstotek (%)
Društvo za pomoč in samopomoč brezdomcev Kralji ulice	2	3	9	5	6	0	4	6	1%

V/Na _____, dne _____

podpis zavezanca/ke

034
KRALJI
ULICE

Pravilno izpolnjeno križanko pošljite do konca tekočega meseca na urednistvo@kraljiulice.org ali na naslov Društvo Kralji ulice, Pražakova 6, 1000 Ljubljana. Štirim izžrebanim bomo podelili knjigo *Novi svet, zbirka poezije in proze KU*.

KMALU V SLOVENIJI NE
BO VEČ PRVORAZREDNIH
IN DRUGORAZREDNIH
DRŽAVLJANOV!

NE NAPREZAJ
MOŽGANOV ...

ZAKAJ?

KER BODO TAKO
ALI TAKO KMALU VSI
DRUGORAZREDNI!

BY MILOŠ

Vili & Kiks: »Kraljeve legende!«

